

Міністерство освіти та науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет філології
Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

Корпусно-лінгвістичний підхід при вивченні граматики англійської мови

Студента VI курсу 641 групи
Спеціальності 035 – Філологія
Спеціалізації 035.04 Германські мови та
літератури (переклад включно) - англійська

Міщенко Олени Вікторівни

Керівник: к. пед. н., доцент б.в.з.

Гавриленко Анастасія Олегівна

Рецензент: к.пед н., доцент

Зубенко Тетяна Володимирівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

м. Миколаїв – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРПУСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ПРИ ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	7
1.1. Корпусна лінгвістика: основна мета й завдання	7
1.2. Корпусно-лінгвістичний підхід при викладанні англійської мови, як іноземної	16
1.3. Основні аспекти викладання англійської мови, як іноземної, з залученням корпусів англійської мови	24
РОЗДІЛ II. ЧАСТОТНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ГРАМАТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ У КОРПУСАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	33
2.1. Основні принципи розподілу граматичних конструкцій між рівнями знань англійської мови.....	33
2.2. Функціонування граматичних конструкцій трьох рівнів у корпусах англійської мови.....	38
РОЗДІЛ III. РЕАЛІЗАЦІЯ ЧАСТОТНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГРАМАТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ НА ОСНОВІ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ.....	57
3.1. Тестування як один з етапів перевірки рівня володіння англійською мовою.....	57
3.2. Виявлення граматичного рівня володіння англійською мовою на матеріалі даних лінгвістичних корпусів на основі тестового контролю.....	61
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75

ВСТУП

Однією з найважливіших сучасних проблем у викладанні англійської мови як іноземної є нестача педагогічних матеріалів для викладання. Однак, навантаження викладачів залишається досить великим. Тому, значно полегшити завдання та роботу викладача може корпусна лінгвістика. Використання методів корпусної лінгвістики допомагає викладачам скорити затрати часу на підготовку до заняття, автоматично отримувати інформацію та швидкий пошук необхідних даних.

Термін «Corpus linguistics» вперше був використаний у 1977 році. Тому можна зробити висновок, дана наука являється досить молодим напрямом. На даний час дослідження в корпусній лінгвістиці досягли значного прогресу. На це є причина: значний розвиток комп'ютерної техніки та інформаційних технологій в Північній Америці і Західній Європі.

Одним з основних джерел мовленнєвого матеріалу, необхідного для проведення лінгвістичних і філологічних досліджень, є текст, письмовий або усний. Саме завдяки розвитку інформаційних технологій велика кількість текстів являються доступними в електронному вигляді. Велика кількість текстів називається **лінгвістичним корпусом**. Для більш зручного пошуку вони мають специфічні лінгвістичні параметри та також забезпечені спеціальною системою пошуку. Таким чином, можна зробити висновок, що корпусна лінгвістика має **два основних аспекти дослідження**: 1) створення, удосконалення корпусів та розробка системи пошуку по даним корпусам; 2) дослідження на основі корпусів.

У провідних вузах світу широко використовуються корпусні дані, які служать опорою в лекційному матеріалі, та в якості самостійних студентських проектів. Основні дослідники корпусної лінгвістики стверджують, що корпусна лінгвістика не є напрямком лінгвістики, не є теорією, а є методологією (наприклад, Д. Байбер, Д. Кеннеді, Т. Макінері, А. Уілсон). Методологічний апарат корпусної лінгвістики є перспективним інструментом в теоретичному і

практичному навчанні іноземної мови. Спеціально для студентів вивчаючих іноземну мову існує навчальний корпус, в ньому містяться досить великий обсяг електронних текстів, основною метою яких є аналіз та освоєння досліджуваної мови. На даний час найбільш популярними є Британський національний корпус (BYU – BNC), Корпус сучасного американського англійського (COCA) та ін. Через різке зростання популярності Інтернету та інформаційних технологій відбувся значний розвиток і в методології корпусної лінгвістики. На основі Британського національного корпусу можна проводити порівняльний аналіз, зіставляючи з даними Корпусу сучасного американського англійського, корпуси дають можливість відокремити не тільки лексичних та граматичних особливостей, але і показують частотності вживання тих чи інших слів. На протязі останніх 15-ти років дослідники **методики викладання іноземних мов** використовують корпусні дані для оцінки мови в природному стані. Дані дослідження підвищують якість мовленнєвих посібників, які випускаються. Замість традиційних вказівок, як слід правильно використовувати мову, корпусні дослідження описують, аналіз того, що люди дійсно говорять. Слід особливо увагу звернути на: Longman, Oxford, Collins, а також на Longman Grammar of Spoken and Written English, даний посібник має велику популярність у вивчаючих англійську мову як іноземну. Корпусний підхід, або **метод лінгвістичного дослідження**, орієнтований на прикладне вивчення мови, його функціонування в реальних середовищах і текстах, що важливо для викладання мови. Наприклад, словниковий аналіз, який допомагає знайти ряд синонімів та зрозуміти контекст в якому вони використовуються.

При викладанні граматики англійської мови вчитель може зіштовхнутися з рядом проблем, однією з основних є мотивація студентів до навчання. На даний час більшість шкіл Англії зобов'язані викладати граматичні знання з предметів, тобто граматичні термінів та структури предмету, це зумовлено національною навчальною програмою з англійської мови роботи з текстом, якій ставиться лінгвістична задача наприклад пошук морфеми, слова або словосполучення в контексті. Яскравим прикладом є граматичний час Present Future, Present

Continuous та конструкція to be going to. Завдяки конкорданс програмі студенти можуть побачити фактичне використання, та зрозуміти яка з даних граматичних конструкція використовується частіше, в контексті майбутнього часу. Власне зазначені аспекти й зумовлюють **актуальність** цього дослідження.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтування рівнів знань англійської мови та у практичній розробці граматичного тесту з урахуванням частотності різнорівневих граматичних конструкцій.

Завдання дослідження:

- розглянути методологію корпусної лінгвістики при вивченні англійської мови, як іноземної;
- з'ясувати сучасні підходи корпусної лінгвістики для збору й узагальнення даних при проведенні аналізу;
- описати основні підходи до вивчення граматики англійської мови;
- розглянути поняття «корпус», та його основні функції;
- розробити загальний тест для виявлення рівня знань граматики англійської мови.

Об'єкт дослідження – граматичні конструкції на усіх рівнях знань англійської мови.

Предмет дослідження – частотність вживання англійських граматичних конструкцій в англомовних корпусах.

Матеріалом для даної роботи служать текстові фрагменти з граматичними конструкціями, відібрані з англомовних корпусів за допомогою конкорданс програми Sketch Engine.

Методи дослідження.

1) Описовий метод, служить для роз'яснення основних елементів роботи, пояснення використання на практиці прикладів, які приведені в практичній частині.

2) Контекстуальний аналіз, для визначення особливостей функціонування граматичних конструкцій в англомовних контекстах;

3) Кількісний аналіз, для узагальнення результатів дослідження.

4) **Наукове моделювання**, для розробки комплексного різнорівневого граматичного тесту.

5) **Аналіз та систематизація** науково-методичної літератури та періодики з теми дослідження.

Наукова новизна полягає в тому, що в роботі вперше виявляється частотність використання англійських граматичних конструкцій в англійських корпусах за допомогою конкорданс програми Sketch Engine, а також в розробці різнорівневого граматичного тесту задля перевірки сформованості граматичної компетенції.

Теоретична цінність. Робота може бути використана для пояснення основних тем та методики корпусної лінгвістики при викладанні та навчанні англійської мови, як іноземної та її основних напрямків дослідження.

Практична цінність. Результати роботи можуть бути використанні при викладанні англійської мови як іноземної, при роботі з корпусами англійської мови для пошуку необхідної інформації. Крім того, матеріали дослідження можуть бути корисними при викладанні курсів та спецкурсів з корпусної лінгвістики та граматики англійської мови.

Апробацію результатів роботи здійснено на науковій конференції «The Globalization of Scientific Knowledge: Theoretical and Practical Research» (м. Рига, грудень 2021 р.).

Публікації. Основні напрямки роботи викладені в статті «Corpus Linguistic Technology in Studying English», яка надрукована в науковому журналі «Молодий вчений».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРПУСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ПРИ ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.1. Корпусна лінгвістика: основна мета й завдання

Однією з найважливіших проблем, що відзначаються в процесі викладання іноземних мов, є брак адекватних педагогічних текстових матеріалів, в той час як щоденне навантаження викладачів по поточній підготовці нових мотивуючих матеріалів для занять продовжує залишатися стабільно високою. У даній області значну допомогу може надати залучення методів корпусної лінгвістики: автоматизоване вилучення інформації, навчання на основі даних, текстові пошуки в великомасштабних корпусах з використанням методів обробки природної мови.

Викладання англійської мови як іноземної (EFL) сьогодні вимагає використання все нових технологій. В останні десятиліття багато досліджень було присвячено тому, як комп'ютери можуть полегшити вивчення мови. Одним із перспективних напрямків є застосування корпусної лінгвістики у навчанні EFL. Корпусна лінгвістика набула великої популярності серед різних вчених. Слід зазначити, що до ХХ століття лінгвістам у всьому світі були потрібні роки для збору даних про правила словотворення та текстів, його функції та взаємодію з іншими мовами. Усі дані збиралися вручну. В даний час корпусна лінгвістика досліджує мову, виражену в корпусах. У свою чергу, корпуси включають зразки тексту, взяті з природного контексту, і текст, який зараз зберігається та збирається віртуально.

З точки зору того, що таке «корпусна лінгвістика», не тільки були запропоновані різні визначення, але й були явно розглянуті та відхилені альтернативи. До них входить: корпусна лінгвістика – це інструмент, метод, методологія, методологічний підхід, дисципліна, теорія, теоретичний підхід, парадигма (теоретична чи методологічна) або їх поєднання. У 1992 році

Джеффри Ліч стверджував, що «комп'ютерна лінгвістика корпусу визначає не просто щойно з'явилася методологію вивчення мови, а нове дослідницьке підприємство, а насправді новий філософський підхід до цього предмету», і далі описує характеристики комп'ютерної лінгвістики корпусу як нової парадигми.

Корпусна лінгвістика являється молодим науковим напрямком. Однак за цей недовгий час корпусні лінгвістика як один з підходів комп'ютерної лінгвістики встигла стати одним з провідних напрямків сучасної лінгвістики взагалі. Виникненню корпусної лінгвістики передувало багатовіковий період застосування корпусних методів і створення корпусів текстів, в той час ще так не звані. У зв'язку з неелектронною формою зберігання цих корпусів, а також неавтоматичних способів обробки даних, виділяють особливий період в історії розвитку корпусної лінгвістики, званій доцифровим.

Корпусна лінгвістика – відмінний приклад того, як розвиток інформаційних технологій не просто дало поштовх для розвитку, здавалося б, далекої від використання обчислювальної техніки і чисто гуманітарної науки (лінгвістики), а й породило особливу наукову область, яка на даний момент фактично є лідируючою за кількістю досліджень, що базуються на її методах.

Корпусна лінгвістика широко використовується в англійській лінгвістиці, а конкретніше у вивченні граматики англійської мови, почала розширювати сферу застосування. Корпусна лінгвістика – це предмет, підхід до якого базується на багатьох корпусах досліджень лінгвістики. Корпусна лінгвістика також стає все більш багатомовною, з багатьма мовами та безліччю їх різновидів, які вивчаються за допомогою корпусних даних. Але, перш ніж наважитися обговорити цю широку сферу, нам потрібно зрозуміти, що собою представляє корпусна лінгвістика.

Можливо, зараз найкраще описати корпусну лінгвістику як вивчення мови на основі прикладів використання мов у реальному житті. У неї довга і цікава історія. Однак термін корпусна лінгвістика є відносно сучасним терміном. Сучасне явище, корпусна лінгвістика, стає все більш поширеною методологією

в лінгвістиці, незважаючи на непопулярність підходу в 1960 -х і 1970 -х роках. Приголомшлива кількість міфів оточує корпусну лінгвістику. Коли ми вважаємо, що це не що інше, як методологія, дивно спостерігати гарячі дискусії, які вона викликала. Усі вони є лише частиною багатой та захоплюючої теми – історії корпусної лінгвістики.

Корпусна лінгвістика не є розділом мовознавства в тому ж сенсі, що і синтаксис, семантика, соціолінгвістика тощо. Усі ці дисципліни зосереджені на описі/поясненні деяких аспектів використання мови. Корпусна лінгвістика, навпаки, є методологією, а не аспектом мови, що вимагає пояснення чи опису. До багатьох аспектів лінгвістичного дослідження можна застосувати корпусний підхід. Синтаксис, семантика та прагматика – це лише три приклади областей лінгвістичних досліджень, які використовували підхід на основі корпусу. Корпусна лінгвістика – це методологія, яка може бути використана практично в будь-якій галузі мовознавства, але вона по справжньому не розмежовує сферу самої лінгвістики.

Одним з основних джерел мовленнєвого матеріалу, необхідного для проведення лінгвістичних і філологічних досліджень, є текст, письмовий або усний. На основі аналізу безлічі текстів можна зробити висновок, що цікавить дослідника в мовленнєвому явищі, наприклад, про поведінку граматичної конструкції, використанні засобів вираження в мові . Розвиток обчислювальної техніки сприяло тому, що велика кількість текстів стало доступно в електронному вигляді. Для того щоб можна було працювати з такими обсягами текстів, витягуючи з них потрібну інформацію, в усьому світі стали створюватися лінгвістичні корпуси, тобто колекції текстів, спеціально відібраних, розмічених за різними лінгвістичними параметрами і забезпечених системою пошуку. Збільшення обсягу матеріалу дослідження зажадало застосування нових методів аналізу лінгвістичних даних, включаючи їх статистичну обробку. Таким чином, корпусна лінгвістика включає два аспекти: по-перше, створення і розмітка (анотування) корпусів текстів і розробка засобів

пошуку по ним і, по-друге, власне лінгвістичний аспект – експериментальні дослідження на базі корпусів.

Можливість користуватися великими електронними ресурсами значно полегшила процес збору матеріалу в лінгвістичних дослідженнях. Однак така доступність мовленнєвих даних радикально змінила вимоги до доказової бази лінгвістичних досліджень: в наш час недостатньо навести кілька прикладів на підтвердження висунутої концепції, необхідно подати досить повну вибірку даних тієї чи іншої мови. Однак працювати з мегабайтами «сирих» текстів не менш складно, ніж шукати приклади вручну. Необхідність і можливість обробки великого масиву текстів для вилучення з них лінгвістичних, літературознавчих та інших даних зумовили бурхливе зростання електронних ресурсів, включаючи лінгвістично анотовані корпусу текстів.

Корпусна лінгвістика в сучасному її розумінні як наука займається створенням і аналізом текстових корпусів, зародилася в США і Західній Європі. З ростом можливостей сучасних комп'ютерних технологій, з середини 1980-х рр. корпусна лінгвістика отримує бурхливий розвиток, стали активно з'являтися корпусні проекти різних масштабів на різних мовах і для різноманітних цілей. Досягнення в області корпусної лінгвістики знаходять широке застосування в процесі викладання мовознавства. У провідних вузах світу стає повсякденною практикою використання корпусних даних в якості емпіричної складової лекційних курсів, студентських завдань і самостійних проектів. При цьому виявляється, що корпусний підхід оптимальний для наочного уявлення таких аспектів мови, як історична, географічна і соціальна варіація і зміни в мовленнєвої системі, паралельно даючи живу можливість опанувати базовими принципами корпусних методів лінгвістичного аналізу.

Розвиток корпусної лінгвістики, а також побудова корпусів є однією з актуальних проблем сучасного мовознавства. На даний момент використання корпусів відіграє провідну роль при проведенні більшості лінгвістичних досліджень. Хоча ще в першій половині ХХ століття було можливо побудова корпусів тільки вручну. Це забирало багато часу, сил і витрат. Тому звернення

до корпусів текстів було мінімальним і лише в тому випадку, коли велика кількість людей було в цьому зацікавлене. Але завдяки розвитку корпусної лінгвістики використання корпусів стало можливим повсюдно. Структурувати і синхронізувати матеріал стало набагато легше, а витрати різко знизилися.

Важливість розвитку корпусної лінгвістики не викликає ніяких сумнівів. У ній об'єднані багато позитивні властивості гуманітарних і технічних наук. Але виникнувши відносно недавно, вона не встигла повністю сформуватися, і її статус як незалежної науки ще не встановлено. Так, багато вчених розглядають корпусні лінгвістику як під область традиційної. Вони стверджують, що вона має лише прикладне застосування, а теоретичні обґрунтування відсутні. На їхню думку, корпусна лінгвістика є покращеною методикою збору і обробки матеріалу, новим інформаційним ресурсом. З іншого боку, якщо є прикладна корпусна лінгвістика, чому не може бути і теоретичної, тобто дисципліни, яка володіє власним предметом, методом та теорією. Відсутність теоретичної бази на даний момент не впливає на можливість її розробки в майбутньому.

На даний момент корпусна лінгвістика успішно розвиває технології і методи, які привели до її зародження. Також не варто забувати і про технічну сторону питання. Стався різкий стрибок в розвиток комп'ютерних та інформаційних технологій. Дані можливості почали успішно застосовувати в лінгвістиці і мовознавстві. Завдяки розвитку і популяризації світового Інтернету, величезна кількість користувачів з різних країн могли скористатися даними з корпусу. До того ж більше не виникала проблема повноти і розширенням корпусів. Більшість досліджень в області корпусної лінгвістики було проведено на матеріалі англійських текстів. На це є дві основні причини: по-перше, відбувається активний розвиток комп'ютерної техніки в Північній Америці і Західній Європі, а по-друге, складається сприятливий клімат для розвитку британської лінгвістики в 60-80ті рр. ХХ ст.

Характер корпусної лінгвістики, книги з корпусної лінгвістики, як правило, наполегливо стверджують, що корпусна лінгвістика не є галуззю лінгвістики, не є лінгвістичною теорією, а є методологією, одним із можливих

способів «заняття» лінгвістикою. Для деяких термін корпусна лінгвістика тепер є синонімом емпіричної лінгвістики. Проте стверджується, що, хоча це не сама лінгвістична теорія, корпусна лінгвістика - це більше, ніж просто методологія, скоріше, це «нове дослідницьке підприємство» та «новий філософський підхід до цієї теми» (Д. Лінч).

Корпусна лінгвістика – розділ комп'ютерної лінгвістики, що займається розробкою загальних принципів побудови і використання лінгвістичних корпусів (корпусів текстів) із застосуванням комп'ютерних технологій. Термін введений у вжиток в 60-х роках ХХ століття в зв'язку з розвитком практики створення корпусів. Дисципліна корпусна лінгвістика, по суті, передбачає складання дуже великих архівів текстів для подальшого лінгвістичного аналізу. Остаточні цілі корпусної лінгвістики лежать в зоні штучного інтелекту, тобто навчання машин розуміти та виробляти природну мову. Найважливішою взаємопов'язаною метою є вдосконалення техніки перекладу, як людської, так і машинної. Цілі включають поглиблення наших знань про те, як структурована мова і як люди використовують її для передачі сенсу, вираження оцінок та впливу на поведінку своїх співрозмовників (тобто переконання).

Причина підвищення інтересу до корпусним досліджень останнім часом – поява комп'ютерів, які зробили можливою обробку величезних масивів текстів. Крім того, все більше вчених схиляється до того, що інтроспекція (метод поглибленого вивчення) як метод вивчення мови не завжди коректний, і більш науково спиратися на природні дані. Відомі корпусні лінгвісти Тоні Макеннер і Ендрю Вілсон пишуть, що потрібно використовувати і штучні дані, і природні. Корпусна лінгвістика ні в якому разі не заперечує цінності і необхідності мовленнєвих даних, не представлених в корпусних формі. Крім того, з корпусу текстів неможливо витягти всі можливі лінгвістичні висновки. Так, Чейф вважає, що корпусний лінгвіст повинен не тільки описувати явища мови, а й намагатися пояснити їх. Взагалі, в центрі уваги корпусної лінгвістики виявилася мовленнєва особистість, тобто, її мовленнєва діяльність, масова комунікація, проблема її опису.

Центральною характеристикою сучасної корпусної лінгвістики є використання комп'ютерів; насправді термін «корпусна лінгвістика» тепер є синонімом «комп'ютерної корпусної лінгвістики». Ханстон чітко вказує на подвійну функцію комп'ютерів, полегшуючи збір та зберігання великої кількості мовленнєвих даних, а також уможливаючи розробку програмного забезпечення, яке використовується для доступу та аналізу даних корпусу. Ключова роль комп'ютерів у корпусній лінгвістиці така, що корпусна лінгвістика також визначається як галузь обчислювальної лінгвістики. Переваги використання комп'ютерів у корпусній лінгвістиці істотні. Комп'ютери та програмне забезпечення дозволили дослідникам збирати, зберігати та управляти великими обсягами даних відносно швидко та недорого. Аналіз та обробка даних є швидкими і в багатьох випадках автоматизованими. Використання комп'ютерів «дає нам можливість розуміти та враховувати зміст... корпусів так, як це не мріялося у дообчислювальну еру корпусної лінгвістики» (Ліч). Автоматизовані процеси також дозволяють повторювати дослідження та перевіряти статистичну достовірність результатів.

Корпусна лінгвістика – це методологія, яка включає комп'ютерний емпіричний аналіз (як кількісний, так і якісний) використання мови шляхом використання великих, електронно доступних колекцій природних усних та письмових текстів, так званих корпусів. Корпусні дослідження та інші емпіричні дослідження показали, що інтуїція ораторів часто надає лише обмежений доступ до відкритої природи мови, що може спричинити проблеми при вивченні рідкісних мовленнєвих структур, напр. лексичні закономірності спільного входження, закономірності зміни між граматичними конструкціями, значенням слова або ідіомами та метафоричною мовою.

Діяльність корпусної лінгвістики може бути зведена до створення корпусів і до лінгвістичних досліджень на їх базі (всі завдання з вивчення великих масивів текстів). В якомусь сенсі, корпусна лінгвістика сама створює свій матеріал, точніше, самостійно структурує його. Саме це робить її самостійною лінгвістичною дисципліною – у неї специфічний характер використовуваного

словесного матеріалу (корпуси) і свій власний інструментарій (програми аналізу корпусів). А самостійність науки якраз і визначається наявністю у неї власного матеріалу, або власних методів його дослідження.

В якості своєї головної мети наука бачить об'єктивний лінгвістичний опис мовленнєвої системи, причому до цього опису корпусна лінгвістика підходить від вивчення конкретної людської комунікації, від реальних текстів, які раніше розглядалися лише як прикра перешкода. Як вторинне завдання розглядається вироблення особливого способу відображення мовленнєвого матеріалу в корпусі текстів. Цей спосіб, в свою чергу, може використовуватися іншими лінгвістичними дисциплінами.

Ще одна відмінність в підходах між традиційною лінгвістикою і корпусних полягає в тому, що традиційно мовознавство вивчало можливість (possibility) або неможливість будь-якого лінгвістичного явища. Наприклад, традиційний підручник англійської мови скаже вам, що конструкція *I'm not* в літературній англійській можлива, а конструкція *I ain't* – ні. Корпусна лінгвістика додатково вивчає і ймовірність (probability) лінгвістичних явищ. Тобто, з точки зору корпусної лінгвістики, ми не можемо сказати, що вживання *I ain't* в літературній мові абсолютно неможливо. Воно всього лише мало ймовірно. Серед основних напрямків сучасної корпусної лінгвістики виділяють наступні.

По-перше, це лексикографічні дослідження, створення словників. Практично всі сучасні словники англійської мови (Collins, Webster, MacMillan) видаються на основі величезних корпусів, які дозволяють зробити словник репрезентативним. Тобто, словник може бути вірним або невірним щодо даного корпусу.

По-друге, вивчення корпусів дозволяє отримувати точні дані про лексичний склад мов, про відносні частоти вживання тих чи інших слів. Зокрема, за допомогою корпусної лінгвістики було остаточно доведено так званий закон Ціпфа, який стверджує, що якщо в будь-якій природній мові всі слова впорядкувати по спадаючій частоті їх використання, то частота будь-якого слова в такому списку опиниться приблизно пропорційно його

порядковому номеру (так званому рангу цього слова). Наприклад, друге по частоті слово зустрічається приблизно в два рази рідше, ніж перше, третє – в три рази рідше, ніж перше, і так далі.

По-третє, корпусні лінгвістика вивчає і зміни в лексичному складі мов, різні його варіації (наприклад, поява і зникнення неологізмів).

Четверте, напрямок корпусної лінгвістики – вивчення граматики природних мов, зокрема – використанні тих чи інших граматичних явищ один з одним. Природно, що дані, отримані з живої мови, набагато більш актуальні, ніж умоглядні граматики традиційної лінгвістики. Крім того, виходить більш об'єктивне дослідження: граматика вірна лише щодо того чи іншого корпусу текстів.

По-п'яте, не залишено без уваги і вивчення текстів. Наприклад, використовуючи корпуси, ми можемо навчитися визначати функціональний стиль через статистичні характеристики тексту – середню довжину слова і пропозиції, характерні поєднання слів. Такі методи вже існують і використовуються в автоматичному реферуванні та тематичному пошуку. Причому, вивчати таким чином можна не тільки письмовий, але і усний дискурс.

По-шосте, корпусні лінгвістика активно використовується в лінгводидактиці, тобто, в навчанні іноземних мов. Щоб знати, чому, власне, вчити, необхідні точні кількісні дані про мову - склад найбільш частотної лексики, ймовірності вживання тих чи інших граматичних конструкцій і т. д. Що важливо, корпусна лінгвістика дає можливість оновити набір прикладів, які використовуються у викладанні мови .

І нарешті, особливий інтерес представляють звичайно, багатомовні корпуси, особливо «вирівняні» або «зіставлені» (aligned). У «вирівняному корпусі» кожній фразі на одній мові відповідає її еквівалент іншою мовою або мовами. Такі корпуси використовуються при підготовці перекладачів або при створенні двомовних словників. Дуже важливі вони для створення систем автоматичного машинного перекладу (якщо така система спирається на корпус

перекладів, зроблених перекладачами-людьми, її якість буде набагато вище). Крім того, такий корпус можна використовувати для досліджень, пов'язаних з порівнянням оригінальних і перекладних текстів.

Отже, ми можемо зробити висновок, що метою корпусної лінгвістики виступає дослідження використання мови в її природньому стані та аналіз відображуваного мовленнєвого матеріалу в лінгвістичних корпусах. Так як, корпусна лінгвістика виступає самостійною лінгвістичною дисципліною, ми можемо відокремити основні завдання: створення лінгвістичних корпусів та проведення лінгвістичних досліджень на базі цих корпусів.

1.2. Корпусно-лінгвістичний підхід при викладанні англійської мови, як іноземної

Розвиток науки сьогодні дозволяє вивчати іноземну мову на зовсім іншому рівні з використанням інформаційних технологій. Розвиток вищої освіти сьогодні пов'язують з потенціалом новітніх засобів навчання, а одним з найважливіших умов підвищення якості професійної освіти є його інформатизація. Інформатизація суспільства ініціює формування інформаційно-комунікативного середовища, в якій головним ресурсом стає людина, здатна здобувати, зберігати, працювати з інформацією, творчо її застосовувати в житті і в професійній діяльності, а також брати участь в процесах пошуку і створення нових знань. Підготовка такого фахівця можлива тільки новими засобами, орієнтованими на випереджальний його розвиток як індивідуума, для якого знання стає важливим джерелом інтелектуального, особистісного та професійного розвитку.

До інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) прийнято відносити інтернет-ресурси, електронні підручники, словники, довідники і різні види комунікації та ін. Існують різні класифікації подібних технологій. Нас же цікавить такий ресурс, як електронний, або лінгвістичний, корпус, який можна вже вважати необхідним компонентом інформаційно-комунікативного середовища під час навчання іноземної мови. На перший план виходить

концептуальне обґрунтування цілісної лінгвометодичної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови за допомогою оптимального поєднання сучасних інформаційно-комунікаційних та педагогічних технологій. Іншими словами, виникає потреба в інтеграції ІКТ і традиційних технологій для взаємозбагачення їх можливостей.

Для такої підготовки студентів самі педагоги повинні володіти необхідними вміннями. У сучасних умовах педагогу недостатньо бути тільки користувачем, необхідно говорити про підвищення компетентності педагога в сфері ІКТ, що є його професійною характеристикою, що становить педагогічну майстерність.

Е. А. Вилегжаніна звертається до існуючої в педагогічній практиці дворівневої моделі інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя: 1) рівень функціональної грамотності (підготовленість до діяльності), куди входять: володіння комп'ютерними програмами обробки текстової, числової, графічної, звукової, відеоінформації; вміння працювати в мережі Інтернет, користуватися її сервісами; вміння використовувати таке обладнання, як сканер, принтер; 2) діяльнісний рівень (реалізована діяльність) – ефективне і систематичне використання функціональної грамотності в сфері ІКТ в освітній діяльності для досягнення високих результатів.

Далі, відповідно до цієї моделі, діяльнісний рівень підрозділяється на впроваджувальний і творчий підрівні. Перший має на увазі включення в освітню діяльність спеціалізованих медіаресурсів, розроблених відповідно до вимог до змісту і методиці того чи іншого навчального предмета. Другий – розробку власних електронних засобів навчального призначення. Очевидно, що саме діяльнісний рівень компетентності викладача повинен стати нашою метою для формування у студентів вищезгаданої компетенції.

Методологічний апарат корпусної лінгвістики є перспективним інструментом в теоретичному і практичному навчанні іноземної мови. Корпусна лінгвістика – розділ комп'ютерної лінгвістики, що займається розробкою загальних принципів побудови і використання лінгвістичних

корпусів (корпусів текстів) із застосуванням комп'ютерних технологій. Під лінгвістичним, або мовленнєвим, корпусом текстів розуміється великий, представлений в електронному вигляді, уніфікований, структурований, розмічений, філологічно компетентний масив мовленнєвих даних, призначений для вирішення конкретних лінгвістичних завдань. Крім того, цей термін позначає і систему управління текстовими та лінгвістичними даними, яку називають корпусним менеджером (або корпус-менеджером). Останній служить в якості спеціалізованої пошукової системи, куди входять програмні засоби для пошуку даних в корпусі з метою отримання статистичної інформації і надання результатів користувачеві в зручній для роботи формі. Таким чином, ресурси лінгвістичних корпусів можна розглядати як невід'ємний методичний компонент в навчанні іноземної мови. Представляється також, що електронні корпуси текстів, точніше – аналіз корпусів, слід розглядати як спосіб самостійного отримання інформації для студента-філолога.

Для тих, хто вивчає іноземну мову існує тип навчального корпусу, під яким розуміється електронний корпус текстів, основною метою якого є їх аналіз на предмет виявлення способів і ефективності освоєння досліджуваної мови. Такого роду корпуси можуть бути використані в лінгвістичному аналізі для виявлення лексичних або синтаксичних помилок при освоєнні іноземної мови, що допомагає встановити частотність тих чи інших типів мовленнєвих помилок і характерні контексти. Подібні дані необхідні для вироблення планів і методичних прийомів для подальшої корекції в навчанні мови. Використовуються такі корпуси і при навчанні перекладу.

Досвід роботи з корпусами заснований на спробі використовувати їх в курсі лексикології сучасної англійської мови. Як відомо, існує цілий ряд різних англійських корпусів (British National Corpus, Corpus of Contemporary American English і ін.). Знайомство з цими корпусами демонструє широке коло можливостей не тільки для дослідника, але і для студента в якості частини самостійної роботи.

Однак перш ніж досліджувати вплив корпусів на лінгвістику в цілому, повернемося до зауваження, що корпусна лінгвістика зосереджена на групі методів вивчення мови. Це важливе зауваження, але його необхідно кваліфікувати. Корпусна лінгвістика не є монолітним, узгодженим за згодою набором методів і процедур для вивчення мови. Хоча можна зробити деякі узагальнення, що характеризують більшість того, що називається «корпусною лінгвістикою», дуже важливо усвідомити, що корпусна лінгвістика – це неоднорідне поле. У корпусній лінгвістиці існують відмінності, які відокремлюють і підкатегоризовують різні підходи до використання корпусних даних. Але давайте спочатку розберемося з узагальненнями. Ми могли б розумно визначити корпусну лінгвістику як справу з деяким набором машиночитаних текстів, що вважається відповідною основою для вивчення певного набору дослідницьких питань. Набір текстів або корпусу, про які йдеться, зазвичай має такий розмір, що не піддається аналізу тільки вручну та оком у будь-який розумний термін. Саме масштаб використовуваних даних пояснює використання машиночитаного тексту. Якщо ми не використовуємо комп'ютер для читання, пошуку та маніпулювання даними, робота з надзвичайно великими наборами даних є неможливою через час, який потрібен аналітику-людині або групі аналітиків для пошуку по тексту. Безумовно, надзвичайно важко шукати такий великий корпус вручну таким чином, що не гарантує помилок. Наступне узагальнення випливає з цього спостереження: корпуси незмінно експлуатуються за допомогою інструментів, які дозволяють користувачам швидко і надійно шукати їх. Деякі з цих інструментів, а саме конкорданси, дозволяють користувачам дивитися на слова в контексті. Більшість таких інструментів також дозволяють створювати частотні дані з деяким описом, наприклад, список частот слів, у якому перераховані всі слова, що з'являються у корпусі, і вказується для кожного слова, скільки разів воно зустрічається у цьому корпусі. Відповідність та частотні дані ілюструють відповідно дві форми аналізу, а саме якісну та кількісну, які однаково важливі для корпусної лінгвістики.

В курсі лексикології традиційно звертається увага на британський і американський варіанти. На основі існуючого Британського національного корпусу (BYU - BNC) можна проводити порівняльний аналіз, зіставляючи з даними Корпусу сучасного американського англійського (COCA), не тільки лексичних та граматичних особливостей, але і по частотності вживання тих чи інших слів і їх поєднаних можливостей. Морфологічна та дериваційна структури слів також можуть бути розглянуті.

В останні 10-15 років дослідники методики викладання іноземних мов використовували великі корпуси текстів для оцінки реалій мови в його природному стані. Ці корпуси текстів в значній мірі вплинули на підвищення якісного рівня мовленнєвих посібників, які випускаються. Замість традиційних вказівок, як слід правильно використовувати мову, нові корпусні дослідження описують, емпірично обґрунтований аналіз того, що люди дійсно говорять. Особливої згадки заслуговують нові словники, створювані з використанням методики корпусної лінгвістики, такі як Longman, Oxford, Collins, а також досвід критичного переосмислення постулатів описової граматики англійської мови (Longman Grammar of Spoken and Written English, опублікованій в 2000 р).

Отриманий досвід, як і загальноприйнята практика, говорить про те, що найбільш стабільні результати виходять при покроковому впровадженні цих нових методик в процес навчання для забезпечення ефективності та послідовної мотивації. Таким чином, на початковій стадії повинні використовуватися ретельно відібрані цитати в отриманому матеріалі студентами з добре опрацьованими інструкціями і завданнями, а на подальших етапах студенти зможуть адекватно справлятися з непередбачуваністю «живого» пошуку конкорданс в Інтернеті і самостійно формулювати дослідницькі завдання. Найбільш цікавими в даному аспекті є критичні аналітичні роботи по сучасній англійській граматиці, отримані в області природної розмовної мови, яка виявляє набагато більш великі розбіжності зі стандартним письмовою мовою, ніж на це коли-небудь вказувалося в навчально-методичних посібниках. Тепер же, будучи виявленими за допомогою корпусних методик, ці особливості

можуть бути враховані в процесі викладання і при розробці сучасних навчально-методичних комплексів.

В даний час корпусні лінгвістика широко використовується для вивчення іноземних мов. Інтерес до даної теми постійно відбивається не тільки в різних книгах та підручниках, а й в доповідях на конференціях, присвячених методиці навчання іноземних мов. Одним із прикладів є сучасні словники, які формуються на основі постійно оновлюються баз лінгвістичних корпусів. Дані словники дуже часто відзначаються написом «corpus based» – «створені на основі корпусних даних».

Не можна не погодитися, що корпусні лінгвістика змінила наше сприйняття мови, дозволяючи поглянути на процес вивчення і навчання мови в цілому з іншого боку. Метою даної роботи є вивчення різних видів корпусів іноземної мови, а також дослідити можливість впровадження корпусних технологій в навчання іноземної мови, як для самостійного використання студентами, так і спільно з викладачем.

Використовуючи лінгвістичні корпуси для отримання нових знань та інформації, студенти знаходять відповіді на наступні питання: 1) Які слова, граматичні конструкції і фрази найчастіше використовуються в даній мові, що вивчається?; 2) У чому основна різниця між письмовою та розмовною формою мови?; 3) Скільки слів потрібно знати тим, хто вивчає мову, щоб він міг брати участь в повсякденній розмові іноземною мовою?. Таким чином, мовленнєвий корпус є не тільки колекцією емпіричних даних, але і може служити інструментом для своєрідної перевірки нашого сприйняття мови.

Лінгвістичний корпус відображає різні особливості мови (наприклад, частоту вживання слів, фразових дієслів, словосполучень і т. д.). Такі вчені як Г. Астон, С. Бернар, С. Конрад, Л. Гавіолі, Н. Юному в своїх роботах уточнюють, що найбільш ефективно використовувати лінгвістичні корпуси для розвитку продуктивних видів мовленнєвої діяльності, зокрема, письма і говоріння. Результати проведених ними досліджень показали, що у студентів поліпшується розуміння структури мови, а також: 1) підвищується

поінформованість про те, як використовувати слова і фрази в контексті; 2) розширюється сприйняття і розуміння лексичних одиниць, а також їх відповідні граматичні форми; 3) інтенсифікується процес вивчення мови за рахунок представлення даних, найбільш часто використовуваних в мові, що вивчається; 4) підвищується мотивація до вивчення мови, так як студент самостійно складає і редагує отримані висловлювання через корпус даних; 5) розширюється словниковий запас, включаючи спеціалізовану лексику в разі використання спеціальних корпусів; 6) оптимізується розподіл часу в рамках навчального процесу.

В даний час корпуси письмових та усних текстів успішно застосовуються під час навчання іноземної мови та в педагогіці. На базі корпусів формуються списки активної лексики студентів, частотні списки термінів для використання в професійних курсах. Розробники академічних словників і навчальних посібників спираються на автентичні масиви текстів (Corpora). Крім того, колекції, бібліотеки і масиви текстів відображають реальне функціонування тієї чи іншої мови, а їх перенесення в комп'ютерні середовища тільки активізував їх практичне і широке використання в прикладній лінгвістиці .

Корпусна лінгвістика дає матеріал для різного роду досліджень мови і його варіантів, і визначає основний метод аналізу текстів на базі корпусів (Corpus-Based Approach). Корпусний підхід, або метод лінгвістичного дослідження, заснований на корпусах текстів, орієнтований на прикладне вивчення мови, його функціонування в реальних середовищах і текстах, що важливо для викладання мови. Наприклад, словниковий аналіз на базі корпусів явно допомагає розкрити контекстне вживання тих чи інших слів, особливо синонімічних (наприклад, *small / little, big / large*), частотну сполучуваність їх з іншими словами, регулярність в тих чи інших стилях, і чітко визначити їх семантику .

Однією з важливих особливостей методу аналізу на базі корпусів текстів є дослідження не лише суто лінгвістичних явищ (граматичних або лексичних функцій слів, їх зв'язків з іншими лексемами), але і таких явищ, як, наприклад,

частотності лексем або граматичних конструкцій в тих чи інших жанрах, діалектах. У методиці навчання мови (граматико-перекладний метод) і методикою навчання перекладу цікавим додатком є розробка паралельних електронних корпусів текстів (Parallel Corpora) і використання програм-конкордансів паралельних текстів. Паралельні тексти давно використовуються для порівняльного перекладу і навчання.

У практичному сенсі переклад повинен орієнтуватися на можливості постредагування, порівняння та оцінку різних стратегій і інтерпретацій в рамках контексту. Перекладачеві (особливо початківцю) необхідні ресурси, які могли б виступати еталонами перекладу і оцінці перекладу в тих чи інших «стандартних» умовах. За деякими даними близько 50%, а на початковому етапі навчання до 80% часу перекладу витрачається на звернення до реферативної інформації, наприклад, словників. Електронні паралельні корпуси та лінгвістичні комп'ютерні технології дозволяють значно скоротити ці тимчасові витрати і надають зразки професійного перекладу при вивченні прийомів і способів перекладу.

В даний час особливо поширені корпуси (або паралельні тексти) художньої літератури, хоча для навчання перекладу в вузі слід розробляти корпуси різних жанрів і стилів і в першу чергу орієнтуватися на науково-технічні, публіцистичні та ділові тексти.

Автор підручника «Corpora in the classroom», Йоні Грігалюнієне, доцент кафедри англійської філології Вільнюського університету також говорить про користь запровадження корпусного підходу в методиці навчання мовам. Вона стверджує, що в даний час використання корпусів більше не є чимось, що викликає інтерес тільки у невеликої групи лінгвістів, що корпусні лінгвістика вже міцно утвердилася як частина мовознавства і вважається чимось само собою зрозуміле. Вона вважає, що є всі підстави вважати, що корпусні лінгвістика буде розвиватися далі і впливати на всі аспекти викладання, вивчення і дослідження мов. Відповідаючи на питання, що все-таки може запропонувати лінгвістичний корпус для дослідження, вивчення і навчання,

автор наводить 6 аргументів: автентичність (Authenticity); об'єктивність (Objectivity); вплив великої кількості прикладів з мови (Exposure to large amounts of language); нове розуміння вивчення мови (New insights into language studies); підвищення мотивації учнів (Enhance learner motivation).

Розкриваючи останній аргумент, автор пише, що завдяки корпусу стирається прірва між дослідженням і навчанням, так як студент або учень сам стає свого роду дослідником, вивчаючи і роблячи висновки на основі даних, які він може отримати за допомогою корпусу. Таким чином, студент сам шукає відповіді на свої питання, що виникають у нього по ходу вивчення мови, і знаходження відповідей на них стимулює у нього мотивацію до подальшого занурення в мовленнєве середовище і заняття власними дослідженнями. Автор порівнює роботу з корпусами з роботою в науковій лабораторії або з «полем», що дуже корисне для студентів.

Отже, говорячи про методологію корпусної лінгвістики ми повинні відокремити наступні методи: метод лінгвістичного дослідження або корпусний підхід та граматико-перекладний метод. Корпусний підхід сконцентрований на дослідженні функціонування мови в її реальному середовищі. Даний метод допомагає поглибити словниковий набір слів, використовуючи лінгвістичні корпуси. Граматико-перекладний метод працює з особливостями мови в цілому, та дає змогу для зрівнювання граматичних структур на базі паралельних корпусів.

1.3. Основні аспекти викладання англійської мови, як іноземної, з залученням корпусів англійської мови

Корпуси письмових та усних текстів в даний час успішно застосовуються в лінгвістичній педагогіці і під час навчання іноземної мови. Світова практика розвитку корпусної лінгвістики і її застосування в навчанні доводить ефективність корпусних методів. Сучасні технології не тільки змінюють старі лінгвістичні інструменти (перетворюючи, наприклад, традиційні словники в

комп'ютерні бази даних), а й створюють нові. До таких нових лінгвістичних ресурсів належать корпуси текстів.

«Linguistic corpus or text corpus», множина «linguistic corpora» («corpuses» вживається рідше). Існує досить багато визначень, які сходяться в одному: корпус є «філологічний об'єкт». Наразі існує декілька дефініцій поняття «корпус»: 1) організована певним чином словесна єдність, елементами якого є тексти або спеціальним чином відібрані уривки з текстів; 2) корпус – це набір лінгвістичних даних з певної мови в формі записаних висловлювань або письмових текстів, доступний для аналізу; 3) корпус – це набір природних текстів на будь-якій мові, усних або письмових, який зберігається в електронному вигляді і дозволяє організувати комп'ютеризований пошук; 4) збори уривків текстів в електронній формі, відібраних відповідно до зовнішніх критерій, щоб найбільш повно представляти мову або варіацію мови, а також функціонує як джерело даних для лінгвістичних досліджень.

До прикладів корпусів належать наступні: 1) тексти конкретного письменника або письменників; 2) тексти за конкретне десятиліття або сторіччя; 3) сучасні тексти певної тематики; 4) сучасні тексти, які адекватно представляють мову або суспільство.

В одному з визначень було сказано, що корпус може бути як усним, так і письмовим. Взагалі, існує думка, що лінгвістичні корпуси не є ні усними, ні письмовими, ні друкованими, а являють собою четверту фактуру мови – тексти на машинному носії – той самий «digital text». Втім, з цим поглядом можна сперечатися.

Зрозуміло, що корпус – це набір текстів, з якими можна щось робити. Але що ж може робити корпус? Ми можемо використовувати спеціальне програмне забезпечення, щоб шукати в корпусі щось і робити деякі обчислення. Що ж ми можемо шукати? В першу чергу, це слова і фрази, які мають культурну або лінгвістичну значимість.

Крім того, предметом пошуку можуть бути будь-які позначки, які ви додали до корпусу, наприклад, позначка «іменник». Серед інших прикладів

того, що може нам видати пошук по корпусу є: 1) все вживання обраного слова в безпосередньому контексті; 2) варіації і послідовність у використанні лексики; 3) слова, які найчастіше стоять поруч з обраним словом; 4) найбільш важливі відмінності між двома наборами текстів; 5) як той чи інший письменник використовує слова і фрази; 6) інтертекстуальність: значення слова як сума його вживань; 7) приховані (потенційні) моделі використання лексики; 8) особливості граматики; 9) порівняння мов. Зокрема, перекладачам, найбільш актуальні можливості пошуку контекстів слів, що мають кілька перекладних еквівалентів, а також підбір еквівалентів термінологічних і фразеологічних словосполучень в паралельних корпусах.

Найважливіша властивість корпусу – репрезентативність, тобто, здатність відображати всі властивості проблемної області. Репрезентативність визначається фонетичними, морфологічними, синтаксичними і стильовими параметрами корпусу. Саме репрезентативність відрізняє корпус від простого набору текстів. Не в останню чергу репрезентативність залежить від розміру корпусу.

Власне, корпуси люди укладали й вивчали ще до появи корпусної лінгвістики, починаючи з XVIII століття. Приклади: дослідження Біблії, складання словників (Johnson, Oxford English Dictionary, Webster Dictionary), викладання мов, дескриптивна граMATика. Корпус Квірка (Survey of English Usage) включав один мільйон слововживань і спочатку представляв собою один мільйон карток розміром 6 на 4 дюйма, 17 рядків тексту на кожній. Цей корпус став останнім не електронним. Його складання зайняло 25 років, і до 1989 року, коли він був закінчений, технологія пішла далеко вперед. Довелося терміново переводити корпус в цифрову форму.

Деякі з існуючих корпусів:

1. Корпус Брауна (США), 1 млн. слів
2. LOB корпус (Великобританія, Норвегія), 1 млн. слів
3. British National Corpus, 100 млн. слів, національні корпусу (угорська, італійська, хорватська, чеська, японська) обсягом 100 млн. слів

4. The Bank of English, Birmingham (Collins Cobuild), 600 млн. слів
5. American National Corpus, 100 млн. слів
6. Corpus of Contemporary American English, 400 млн. слів
7. Gigaword corpora: англійська, арабська, китайська, 2 млрд. слів
8. Oxford English corpus, 2 млрд. слів

Педагогіка іноземної мови тепер починає бачити нові можливості останніх досягнень в корпусній лінгвістиці для поліпшення викладання та вивчення мов. Безумовно, результати старіших «класичних» заснованих на корпусі досліджень частотності слів вже давно представляють інтерес для навчання мови, для прийняття обґрунтованих рішень про розробку матеріалів, оцінці матеріалів і оцінюванні. Ці ранні дослідження, проведені до середини 1990-х років, були виконані фахівцями, які працюють в великих університетах і дослідницьких інститутах. Звичайно, корпусна лінгвістика – це те, чим міг би займатися звичайний класний вчитель або учень. Те, що ми спостерігаємо зараз, це щось зовсім інше і потенційно революційне. Легкодоступні корпуси і прості у використанні інструменти тепер можна використовувати на місці в контексті навчання мови, вчителями та учнями, які не мають великої підготовки в області комп'ютерної лінгвістики, і вивчення лінгвістичних особливостей може бути адаптоване до конкретного педагогічного контексту і вимогам навчання. Таким чином, корпусна лінгвістика узгоджується з нинішнім акцентом на автентичні матеріали і на цільове навчання мови.

Крім того, корпуси можуть надавати дані, особливо дані про частоту, що може ще більше змінити те, чому навчають. Наприклад, на основі порівняння частот модальних дієслів, виразів майбутнього часу та умовних речень у корпусах рідної англійської мови та їх оцінки у підручниках, можна зробити висновок, що проблема з даними, які основані не на корпусах полягає в тому, що порядок, у якому ці теми викладаються в навчальних програмах, дуже часто не відповідає тому, що можна розумно очікувати від корпусних даних розмовної та письмової англійської мови, тобто навчальні програми повинні базуватися на емпіричних свідченнях, а не на традиціях та інтуїції, з частотою

використання як орієнтира пріоритетності викладання. Хоча частота, безумовно, не є єдиним чинником того, чому і в якому порядку викладати, вона дійсно може допомогти зробити навчання більш ефективним. Наприклад, інноваційна серія книг «Touchstone» Маккарті, Маккартена та Сандіфорда (2005–2006 рр.), яка базується на Кембриджському міжнародному корпусі, має на меті представити словниковий запас, граматику та функції, з якими студенти стикаються найчастіше в реальному житті. Ханстон (2002) говорить, що «досвід використання корпусів повинен привести до досить різних поглядів на дизайн навчальної програми». Навчальна програма може бути сконцентрована на найпоширеніших словоформах у мові, центральні моделі використання, комбінації, які вони зазвичай утворюють.

Дослідження показують, що для повного володіння новою мовою потрібно, щоб учень став чутливим до уподобань носіїв мови щодо певних послідовностей слів над іншими. Наприклад, дослідники словникового запасу Паувелс і Пітерс (2015) провели в класі дослідження зі студентами з L1, яке показало, що студенти значно покращують свої навички письма, коли вивчають шаблонних виразів протягом семестру, тобто в даній темі можна зробити висновок, що вивчення фразових дієслів є також дуже ефективним.

У центрі уваги лексичного підходу до мовленнєвої педагогіки – викладання колокацій (тобто звичного співпадання лексичних одиниць). Існує консенсус щодо того, що колокаційні знання важливі для розвитку мовленнєвих знань. Стверджується, що вивчення лексичного елемента передбачає вивчення того, з чим він зустрічається. Тобто володіння мовою, як рідною, в значній мірі залежить від знання запасу збірних одиниць.

Колокаційні знання вказують, які лексичні одиниці часто зустрічаються з іншими та як вони поєднуються у реченні. Такі знання, очевидно, важливіші за окремі слова і потрібні для ефективного формування речення. Деякі дослідники виявляють, що більш досвідчені автори L2 використовують значно більше колокацій, точніше та різноманітніше, ніж менш досвідчені учні. Колокаційна помилка є поширеним типом помилок для учнів. Альтенберг і Грейнджер

(2001) та Нессельхауф (2003) виявляють, що люди, які вивчають англійську, мають значні труднощі з колокацією. Одне з можливих пояснень полягає в тому, що учні недостатньо «автоматизують колокації».

Існує два способи використання корпусів для вивчення словникового запасу. Вчителі можуть або заохочувати студентів використовувати відповідне програмне забезпечення шляхом практичної роботи (явна) або базувати свої завдання на даних корпусу (неявно). У будь-якому випадку діяльність на основі корпусу повинна бути мотиваційною, просвітницькою та мати сенс для учнів.

Багато дослідників окреслили застосування та переваги використання конкордаційного підходу для навчання словникового запасу для тих, хто вивчає англійську мову. Ці дослідження продемонстрували, як створювати більш ефективні словникові вправи (наприклад, заповнення порожнього місця або вправи на відповідність), які мають додаткову перевагу в тому, що вони базуються на автентичних текстах, а також піддають учнів одночасно декільком новим контекстам. Дослідники також створили та продемонстрували ефективність складних онлайн-пакетів словникового запасу для самообслуговування для широкого вивчення словникового запасу, використовуючи дані конкордації поряд з більш традиційними довідковими матеріалами.

За останні три десятиліття більшість шкіл Англії були законодавчо зобов'язані викладати граматичні знання з предметів, тобто лінгвістичні знання граматичних термінів та структури, учням у віці від п'яти років і старше у рамках національної навчальної програми з англійської мови. Обов'язковий набір навчальних програм для Англії та Уельсу був опублікований у 2014 році, а в інших місцях були пред'явлені подібні вимоги. Викладання англійської граматики стикається з багатьма проблемами: переконати вчителів у цінності граматики у їхньому власному навчанні, навчити вчителів необхідним знанням та розробити відповідні ресурси для використання в класі. Поряд із предметними знаннями, вчителі потребують педагогічних знань-як ефективно викладати граматику та як інтегрувати це викладання в інші види вивчення

мови. Корпус пропонує величезну кількість прикладів справжньої природної мови, мовлення та письма з контекстом. Однак корпусні приклади можуть бути невідповідними віку або надто складними, і без граматичної підготовки вчителі недостатньо обладнані для їх використання.

Конкорданс-програма – це спеціальна програма обробки тексту, якій ставиться деяка лінгвістична задача з пошуку тієї чи іншої морфеми, слова або словосполучення в контексті. Наприклад, в разі англійської мови - знайти в даній групі текстів варіанти використання невизначених артиклів або всіх слів, що закінчуються на «-ing». В результаті роботи програма-конкорданс покаже всі слова з даними закінченням разом з контекстом, як правило - це рядок тексту.

Таким чином, викладач отримує безліч прикладів як граматичної, так і лексичної форми слова. Студент в свою чергу отримує природні приклади демонстрації тих чи інших граматичних або лексичних явищ, може самостійно проводити лінгвістичні дослідження.

У розділі вивчення граматики іноземної мови студенту може пропонуватися знайти і проаналізувати форми вираження і використання складних часів (наприклад Perfect), модальні дієслова і їх роль в реченні, місце прислівників у реченні. У розділі лексики - наприклад, знайти і пояснити на прикладах слова, які часто викликають труднощі: MAKE / DO, RISE / RAISE, TELL / SAY, LIE / LAY.

Ряд учених також безпосередньо використовували дані корпусу, щоб критично поглянути на існуючі програми навчання англійської як іноземної мови (TEFL) і навчальні матеріали. Міндт, наприклад, виявляє, що використання граматичних структур в підручниках для викладання англійської мови значно відрізняється від використання цих структур в L1 English. Він зазначає, що одним з поширених недоліків підручників англійської мови є те, що вони викладають «свого роду шкільний англійську мову, якої, здається, не існує поза класом іноземної мови» (Mindt). Таким чином, учням часто буває важко успішно спілкуватися з носіями мови. Проста, але важлива роль корпусів

в мовленнєвій освіті полягає в наданні більш реалістичних прикладів використання мови, що відображають складності і нюанси природної мови.

Однією з актуальних сучасних освітніх проблем, вирішення якої є важливим для викладання та вивчення іноземних мов, є вдосконалення навичок розуміння аудіювання, оскільки це сприяє розвитку комунікативної компетентності тих, хто вивчає іноземну мову. Розуміння на слух є одним із найважливіших компонентів усного мовленнєвого спілкування, що забезпечує основу для розвитку інших аспектів мовлення та когнітивного розвитку. Розуміння на слух є необхідною умовою для засвоєння мови. Розуміння на слух – це перший вид мовленнєвої діяльності дитини, і для її засвоєння потрібно найбільше часу. Якщо вам важко зрозуміти, що інша людина говорить іноземною мовою, ви не можете сказати, що ви добре володієте іноземною мовою і не можете використовувати її як засіб спілкування. Слухати правильно – це важлива навичка. Однією з найважливіших цілей навчання розуміння аудіювання є розвиток таких ключових компонентів іншомовної комунікативної компетенції, як мовленнєва компетенція, лінгвістична компетентність, соціокультурна компетентність, дискурсна компетентність, навчально-пізнавальна компетентність та адаптивна компетентність.

Багато лінгвістів вважають, що першочерговою передумовою вдосконалення існуючих методів навчання іноземної мови є знання об'єктивних закономірностей процесу оволодіння мовою. Л. В. Щерба був одним з перших вчених, які розглядали методи навчання мови як галузь прикладної лінгвістики. Він вважав, що вчитель, навчаючи певній діяльності, повинен не тільки вміти виконувати цю діяльність, але й знати її загальні закони та механізми. На його думку, ефективним у навчанні мови може бути лише той, хто знає мовленнєві основи мовленнєвої діяльності. Але при підготовці вчителів іноземної мови перше, на що звертають увагу, це їхнє вміння добре володіти цією мовою, знати її правила.

Навчання розумінню на слух має базуватися на специфічних складних законах цього виду мовленнєвої діяльності, воно повинно бути послідовним і

системним. Також кожне речення має свою інтонацію: стверджувальне речення, негативне, питання; час присудка; активний-пасивний залог.

Отже, ми можемо зробити висновок, що корпусом являється великий об'єм електронного мовленнєвого матеріалу, який оснащений специфічними параметрами для більш зручного пошуку лінгвістичного матеріалу. З допомогою лінгвістичних корпусів корпусної лінгвістики, викладач має змогу викладати матеріал на уроках англійської мови в наступних формах: навчання лексики, навчання граматики, навчання аудіювання.

РОЗДІЛ II

ЧАСТОТНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ГРАМАТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ У КОРПУСАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Основні принципи розподілу граматичних конструкцій між рівнями знань англійської мови

У Європі для визначення рівня мови повсюдно використовується шкала CEFR, Common European Framework of Reference for Languages (Загальноєвропейські компетенції володіння іноземною мовою), яка була розроблена Радою Європи 1990 року для оцінки володіння будь-якою іноземною мовою. Це універсальний стандарт, яким користуються усі європейські викладачі та мовленнєві школи. По ній виділяється три групи (Basic, Independent, Proficient) та шість рівнів володіння англійською (A1, A2, B1, B2, C1, C2):

- A – Базове знання (Basic User)
 - A1. Рівень Beginner (Початковий)
 - A2. Рівень Elementary (Базовий)
- B – Самостійне володіння (Independent User)
 - B1. Рівень Intermediate (Середній)
 - B2. Рівень Upper-Intermediate (Вище середнього)
- C – Вільне володіння (Proficient User)
 - C1. Рівень Advanced (Просунутий)
 - C2. Рівень Proficiency (Володіння досконало)

Деякі викладачі та школи виділяють ще Pre A1 Starter (Стартовий) та A2/B1 Pre-Intermediate (Нижче середнього).

За межами Європи класифікація CEFR не така популярна. У США є своя шкала рівнів англійської – Interagency Language Roundtable Scale (ILR, американська класифікація рівнів володіння мовою). Вона співвідноситься з CEFR так:

A1 Beginner / Starter – ILR Level 0

A2 Elementary – ILR Level 1

A2/B1 Pre-Intermediate – не пропонується

B1 Intermediate – ILR Level 2

B2 Upper-Intermediate – ILR Level 3

C1 Advanced – ILR Level 4

C2 Proficiency – ILR Level 5

Загальноєвропейськими компетенціями володіння іноземною мовою (Common European Framework of Reference for Languages) є наступні:

I – A1 (beginner). На цьому рівні студент повинен вміти:

- представляти себе, використовувати основні привітання;
- розповідати, звідки він та інші, і давати основний опис його міста;
- просто говорити про сім'ю і колег, описуючи їх зовнішність і характер;
- обговорювати одяг та задавати прості запитання про нього;
- розповідати про улюблені страви та робити прості замовлення їжі;
- розмовляти про щоденні справи та організувати зустрічі з друзями та колегами;
- описувати поточні погодні умови та запропонувати заходи відповідно до прогнозу погоди;
- розповідати в загальних рисах про здоров'я та описувати типові медичні симптоми;
- описувати місцезнаходження свого будинку і давати прості вказівки напрямку;
- розповідати про свої хобі та інтереси і будувати плани веселих заходів з друзями чи колегами;
- виконувати основні операції в готелі, включаючи реєстрацію та виїзд;
- обговорювати звичайні продукти, робити основні покупки та повертати несправні речі.

Граматичні теми рівня A1 (Beginner):

- прикметники: загальні та вказівні (Adjectives: common and demonstrative);
- вищий і найвищий ступені порівняння прикметників (Comparatives and superlatives);
- прислівники частоти (Adverbs of frequency);
- конструкція to be going to;
- різниця між how much/how many and very;
- загальні незліченні іменники (Common uncountable nouns);
- конструкція I would like
- Імператив (+/-) (Imperatives);
- Інтенсифікатори/підсилювачі (Intensifiers);
- Модальні дієслова can/can't/could/couldn't;
- Минулий час, використання дієслова «бути» (Past Simple of “to be”);
- Минулий час (Past Simple);
- Присвійні прикметники (Possessive adjectives);
- Присвійний відмінок (Possessive “s”);
- Загальні прийменники, прийменники місця, часу, включаючи in/on/at (Common prepositions, prepositions of place/time, including in/on/at);
- Теперішній час (Present Simple);
- Теперішній тривалий час (Present Continuous);
- Займенники: прості, особисті (Pronouns: simple, personal);
- Запитання (Questions);
- Конструкція There is/are;
- Дієслово «бути», заперечення, питання (To be, including question + negatives);
- Дієслова like/hate/love (Verb + ing: like/hate/love).

Прогрес буде залежати від типу курсу та окремого студента, студенти можуть розраховувати на досягнення рівня A1 з англійської мови за 60-80 годин навчання.

II – B1 (Intermediate). На цьому рівні студент повинен вміти:

- обговорювати свої особисті та професійні надії та мрії на майбутнє;
- організовувати співбесіду та співбесіду на роботу у своїй галузі знань;
- говорити про свої звички перегляду телебачення та улюблені програми;
- описувати свою освіту та свої плани щодо майбутнього навчання;
- розказувати про свою улюблену музику та музичні тенденції та планувати вечір, щоб послухати живу музику;
- розмовляти про здоровий спосіб життя, давати та отримувати поради щодо здорових звичок;
- говорити про стосунки та знайомства, включаючи знайомства з людьми через соціальні мережі;
- ходити до ресторану, замовляти їжу, ввічливо розмовляти про вечерю та платити за їжу;
- брати участь у переговорах у вашій галузі знань, якщо вам допоможуть зрозуміти деякі моменти;
- обговорювати питання безпеки на робочому місці, повідомляти про травму та пояснювати правила та норми.

Граматичні теми рівня B1 (Intermediate):

- Прислівники (Adverbs);
- Більш широкий спектр інтенсифікаторів (too, enough);
- вищий і найвищий ступені порівняння прикметників (Comparatives and superlatives);
- Розділові питання (Complex question tags);
- Умовні речення 2-го і 3-го типу (Conditionals, 2nd and 3rd);
- Сполучні слова, що виражають причина і наслідок, контраст тощо (Connecting words expressing cause and effect, contrast etc.);
- Майбутній тривалий час (Future Continuous);
- Модальні дієслова припущення (must/can't deduction);
- Модальні дієслова might, may, will, probably;
- Модальні дієслова should have/might have;

- Модальні дієслова must/have to;
- Минуле тривале (Past Continuous);
- Минулий завершений час (Past Perfect);
- Минулий час (Past Simple);
- Відповіді минулого часу (Past tense responses);
- Фразові дієслова (Phrasal verbs, extended);
- Теперішній доконаний тривалий час (Present perfect continuous);
- Різниця між Present Perfect/Past Simple;
- Непряма мова (Reported speech (range of tenses));
- Пасив теперішнього часу (Simple Passive);
- Wh – питання для минулого (Wh- questions in the past);
- Will та конструкції going to для передбачення (Will and going to, for prediction).

III – C1 (Advanced). На цьому рівні студент повинен вміти:

- детально обговорювати питання, пов'язані з успіхом, включаючи створення мотивованої, успішної команди;
- розказувати детальніше про свої улюблені картини та архітектуру будівель, які вам подобаються;
- обговорювати суспільні проблеми, можливі рішення проблем і роль, яку можуть відігравати корпорації;
- брати участь у дискусіях про збереження, стійкість та захист середовища проживання;
- розповідати про події та проблеми в новинах і як вони впливають на людей і компанії;
- говорити про ризики в житті, включаючи зміну роботи та заняття небезпечними видами спорту;
- порівнювати різні форми навчання та окремі школи;
- обговорювати різні види гумору, включаючи тонкі форми, як сарказм;

- розуміти різні стилі спілкування, у тому числі прямі, непрямі, офіційні та неформальні;

- обговорювати питання, пов'язані з якістю вашого життя, включаючи баланс між роботою та особистим життям та домашньою обстановкою;

- розуміти та обговорювати питання, пов'язані з етикою, як громадянська непокора.

Граматичні теми рівня C1 (Advanced):

- майбутні часи (повторення) (Futures (revision));

- заперечна інверсія (Inversion with negative adverbials);

- умовні речення минулого, теперішнього та майбутнього часів (Mixed conditionals in past, present and future);

- модальні дієслова для минулого (Modals in the past);

- всі форми пасивного стану (Passive forms, all);

- фразові дієслова (Phrasal verbs, especially splitting);

- конструкції Wish/if only.

Отже, у наш час узагальнюють три рівні знань англійської мови. Кожен рівень передбачає володіння певними вміннями. Крім того, на усіх рівнях передбачено обов'язкове володіння відповідними граматичними конструкціями. Далі розглянемо основні принципи функціонування граматичних конструкцій різних рівнів у корпусах англійської мови.

2.2. Функціонування граматичних конструкцій трьох рівнів у корпусах англійської мови

Проаналізувавши граматичний корпус British National Corpus (BNC) (96,134,547 words), English Web 2020 (enTenTen20) (38,149,437,411 words), British National Corpus (BNC), tagged by CLAWS (96,052,598 words), виокремлено реалізацію 48 граматичних конструкцій, які представлені на трьох рівнях володіння англійською мовою (Beginner, Intermediate, Advanced).

Розглянемо вживання цих граматичних конструкцій на наступних рівнях.

Перший рівень **A1 Beginner** репрезентовано такими граматичними конструкціями: *Adjectives: common and demonstrative, comparatives and superlatives, I would like, Common prepositions, in/on/at, Present Simple, Adverbs of frequency, To be going to, Common uncountable nouns, How much/how many and very, Intensifiers, can/can't/could/couldn't, Past Simple of "to be", Past Simple, Possessive adjectives, Possessive "s", Present Simple, Present Continuous, Pronouns: simple, personal, Questions, There is/are, To be, including question + negatives, Verb + ing: like/hate/love.* Далі розглянемо частотність вживання цих граматичних конструкцій в аналізованих англомовних корпусах.

Граматичне використання прикметників «**Adjectives: common and demonstrative**» представлене наступними лексичними одиницями: *other (153 849), good (125 933), new (105 645), that (1 120 808).*

«**That** is my ambition for trust status hospitals in Scotland, and that is what I believe that we shall achieve.»

У корпусі лексична одиниця «that» представлена з частотністю 1120808. Частотність використання цієї лексеми підтверджує доречність її віднесення до першого рівня. Лексема «that» відображає граматичну тему (*Adjectives: common and demonstrative*), зважаючи на те, що ця, лексема в даному прикладі вживається у формі «*demonstrative adjective*».

Граматичне використання ступенів порівняння прикметників «**Comparatives and superlatives**» представлене наступними лексичними одиницями: *better (20 370), the best (24 868).*

«In Europe, **the best** children's facilities are generally in purpose-built resorts.»

У корпусі лексична одиниця «the best» подається з частотністю 24868. Частотність використання цієї лексеми підтверджує доречність її віднесення до першого рівня. Лексема «the best» відображає граматичну тему (*Comparatives and Superlatives*), зважаючи на те, що ця, лексема в даному прикладі вживається у формі «*superlative adjective*».

Конструкція «**I would like**» використовується в корпусі наступними формами: *I 'd like (2 708), I would like (1 971).* Також корпус відображає такі

форми як: *he would like (272), she would like (143), we would like (312), they would like (246)*.

«**I would like to** say thank you for the interest you have shown in this post.»

У корпусі конструкція «I would like» вживається з частотністю 1 971. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність її віднесення до першого рівня. Конструкція «I would like to» відображає граматичну конструкцію (I/you/he/she/we/they would like to), зважаючи на те, що це, словосполучення в даному прикладі вживається у формі граматичної конструкції «I would like to».

Граматичне використання прийменників «**Common prepositions**» подається у корпусі наступними формами: *in (1 935 063), on (706 895), at (522 176)*.

«I could not believe we went to fourth position **on** Saturday.»

У корпусі лексичні одиниці «in», «on», «at», представляють собою граматичне використання прийменників «Common prepositions». Найбільш частотною є прийменник «in», який вживається 1 935 063. Частотність використання даних прийменників підтверджує доречність їх віднесення до першого рівня.

Граматична конструкція теперішнього неозначеного часу «**Present Simple**» використовується в корпусі наступною формою: *verb, 3-rd person, present (294 511)*. Також корпус відображає такі форми як: *do not (19 960), does not (19 558)*.

«This process **does not** work so well in all examples.»

У корпусі граматична конструкція теперішнього неозначеного часу «Present Simple» вживається з частотністю 334 029. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність її віднесення до першого рівня. «Present Simple» представляє собою граматичні конструкції «verb, 3rd. Person, present», «do not», «does not», звертаючи увагу на те, що, граматична конструкція «Present Simple» в даному прикладі вживається відповідно до форми цієї конструкції.

Грамаіичне використання прислівників «**Adverbs of frequency**» представлене наступними лексичними одиницями: *always* (43 038) *usually* (17 882), *often* (35 685), *sometimes* (15 699), *never* (50 296).

«The instrumental permutations are **always** surprising, and arresting; the lyricism is intense.»

У корпусі лексичні одиниці «Adverbs of frequency» подаються з частотністю 162 600. Частотність використання цих лексем підтверджує доречність їх віднесення до першого рівня. «Adverbs of frequency» представляє собою такі лексичні одиниці «always», «usually», «often», «sometimes», «never», звертаючи увагу на те, що, грамаіичне використання прийменників «Adverbs of frequency» в даному прикладі вживається відповідно до форми цих лексичних одиниць.

Конструкція «**To be going to**» використовується в корпусі наступними формами: *am going to* (271 964), *is not going to* (143 891), *are you going to* (83 863). Також корпус відображає такі форми як: *was going to* (4 510), *were going to* (1 297).

«I have always said football is unpredictable unless you know what **is going to** happen.»

У корпусі конструкція «To be going to» вживається з частотністю 505 525. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність її віднесення до першого рівня. «To be going to» відображає грамаіичну конструкцію (I/you/he/she/we/they am/is/are/was/were going to), зважаючи на те, що це, словосполучення в даному прикладі вживається відповідно до форми грамаіичної конструкції «To be going to».

Грамаіичне використання незлічувальних іменників «**Common uncountable nouns**» представлене наступними лексичними одиницями: *water* (30 760) *happiness* (1 526).

«Add a little more **water** or flour if required to achieve the correct consistency.»

У корпусі дані лексеми «Common uncountable nouns» представляються з частотністю 32 286. Частотність використання цих лексичних одиниць

підтверджує доречність їх віднесення до першого рівня. «Common uncountable nouns» представляє собою такі лексеми «water», «happiness», звертаючи увагу на те, що, граматичне використання іменників в даному прикладі вживається відповідно до правил використання цих лексичних одиниць.

Словосполучення «**How much/how many/ very**» використовується в корпусі наступними формами: *how much* (5 589), *how many* (3 601).

Також корпус пропонує таку лексему як «**very**» з частотністю 115 160.

1) «**How much** do you spend on clothes? »

2) «It was **very** late when Sib and Nahum left the navies' camp. »

У корпусі словосполучення «How much/how many» вживається з частотністю 9 190. Лексема «very» використовується з найбільшою частотністю з пропозованих словосполучень. Частотність використання даних словосполучень та лексеми підтверджує доречність віднесення їх до першого рівня. Даний приклад відтворює всі норми використання «How much/how many/very».

Слова-підсилювачі «**Intensifiers**» рекомендуються наступними лексичними одиницями: *really* (44 379), *enough* (30 815).

«He was as concerned as anyone else there, **really** concerned, not just professionally.»

У корпусі лексичні одиниці «really», «enough» подаються з частотністю 75 194. Частотність використання даних лексем підтверджує доречність їх віднесення до першого рівня. «Intensifiers» представляють собою такі лексеми «really», «enough», звертаючи увагу на те, що, граматичне використання слів-підсилювачів в даному прикладі вживається відповідно до правил використання цих лексичних одиниць.

Модальні дієслова для теперішнього та минулого часів представлені такими лексичними одиницями: *can* (224 417), *could* (156 553). Також корпус відображає такі форми як: *cannot* (28 424), *could not* (14 027).

«Shopping at home from a catalogue or newspaper **can** be convenient, comfortable and fun.»

У корпусі модальні дієслова «can», «could» вживається з частотністю 380 970. Заперечна форма модальних дієслів «cannot», «could not» відображається з частотністю 42 451. Частотність використання цих лексичних одиниць підтверджує доречність їх віднесення до першого рівня. «Can», «could» відображаються у корпусі такими граматичними формами як: can, cannot, can't, could, could not, couldn't, граматичне використання модальних дієслів для теперішнього та минулого часів у формі ствердження та заперечення, в даному прикладі, вживається відповідно до правил використання цих лексичних одиниць.

Граматична конструкція дієслова «to be» для Past Simple «**Past Simple of to be**» зазначається у корпусі наступними формами: *was* (877 860) , *were* (312 034). Також корпус відображає такі форми як: *was not* (26 404), *were not* (9 507).

«This whole building **was** merely a hologram.»

У корпусі граматична конструкція дієслова «to be» для Past Simple «Past Simple of to be» вживається з частотністю 1 189 894. Заперечна форма дієслова «to be» для минулого часу відображається у формі «was not», «were not» з частотністю 35 911. Частотність використання цього дієслова підтверджує доречність його віднесення до першого рівня. «Past Simple of to be» представляє собою такі граматичні форми: «was/was not/wasn't», «were/were not/weren't», звертаючи увагу на те, що, «Past Simple of to be» в даному прикладі вживається відповідно до використання окремих лексичних одиниць у минулому часі.

Граматична конструкція минулого неозначеного часу «Past Simple» використовується в корпусі наступними формами: *verb, past tense* (785 478). Також корпус відображає таку форму як: *did not* (27 399).

«It was a very clear choice that he **made**.»

У корпусі граматична конструкція минулого неозначеного часу «Past Simple» вживається з частотністю 812 877. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність її віднесення до першого рівня. «Past Simple» представляє собою граматичні конструкції «verb, past tense», «did not», «didn't», звертаючи увагу на те, що, граматична конструкція минулого

неозначеного часу, в даному прикладі вживається відповідно до форми цієї конструкції.

Грамматичне використання присвійних прикметників «**Possessive adjectives**» представлено наступними лексичними одиницями: *my* (127 657) *your* (125 172), *his* (382 126), *her* (195 077), *our* (83 660), *their* (245 783), *its* (153 975).

«Bonds can also be differentiated according to **their** issuer.»

У корпусі лексичні одиниці «**Possessive adjectives**» використовуються з частотністю 1 314 450. Частотність використання цих лексем підтверджує доречність їх віднесення до першого рівня. «**Possessive adjectives**» представляє собою такі лексичні одиниці «*my*», «*your*», «*his*», «*her*», «*our*», «*their*», «*its*», звертаючи увагу на те, що, граматичне використання присвійних прикметників «**Possessive adjectives**» в даному прикладі вживається відповідно до форми цих лексичних одиниць.

Грамматичне використання присвійного відмінка «**Possessive s**» представлено наступними лексичними одиницями: *people's* (1 367), *world's* (3 460).

«It is the **world's** fastest team game.»

У корпусі лексичні одиниці присвійного відмінка «**Possessive s**» подаються з частотністю 31 492. Частотність використання цих лексичних одиниць підтверджує доречність їх віднесення до першого рівня. «**Possessive s**» представляє собою такі лексеми: «*people's*», «*world's*», звертаючи увагу на те, що, граматичне використання присвійного відмінка в даному прикладі вживається відповідно до правил використання цих лексичних одиниць.

Грамматична конструкція теперішнього тривалого часу «**Present Continuous**» зазначається в корпусі наступною формою: *verb be, present, non-3rd person + verb, gerund/present participle* (30 314), *verb be, 3rd., present + verb, gerund/present participle* (23 870). Також корпус подає такі форми як: *am not + verb, gerund/present participle, is not + verb, gerund/present participle, are not + verb, gerund/present participle*.

«The House of Commons Energy Select Committee believes that the Government **is not doing** enough to promote energy efficiency.»

У корпусі граматична конструкція теперішнього тривалого часу «Present Continuous» вживається з частотністю 54 184. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність її віднесення до першого рівня. «Present Continuous» представляє собою граматичні конструкції, які подаються в корпусі наступним шляхом: «isn't + verb, gerund/present participle», «aren't + verb, gerund/present participle», звертаючи увагу на те, що, граматична конструкція теперішнього тривалого часу, в даному прикладі, вживається відповідно до форми цієї конструкції.

Граматичне використання особистих займенників «**Pronouns: simple, personal**» використовується наступними лексичними одиницями: *I* (851 387) *it* (819 797), *you* (574 782), *he* (462 523), *she* (251 410), *we* (265 180), *they* (336 549), *them* (167 132), *him* (153 362), *her* (94 426), *me* (128 346), *us* (60 279).

«How can **we** speak? She wondered.»

У корпусі лексичні одиниці «Pronouns: simple, personal» використовуються з частотністю 4 165 173. Частотність використання цих лексем підтверджує доречність їх віднесення до першого рівня. «Pronouns: simple, personal» представляє собою такі лексичні одиниці «I», «you», «we», «they», «he», «she», «it», «them», «us», «him», «her», «me», звертаючи увагу на те, що, граматичне використання особистих займенників «Pronouns: simple, personal», в даному прикладі, вживається відповідно до форми цих лексичних одиниць.

Граматична конструкція утворення запитань «**Question**» позначається в корпусі наступним розділовим знаком: ? (387 129).

«Won't you have a piece of fudge ?»

У корпусі граматична конструкція утворення запитань «Question» використовуються з частотністю 387 129. Частотність використання цього розділового знаку підтверджує доречність його віднесення до першого рівня. «Question» представляє собою такий розділовий знак як: ?.

Звертаючи увагу на те, що, конструкція утворення запитань «Question», в даному прикладі, вживається відповідно до форми утворення та використання.

Граматичні конструкції «**There is**», «**There are**» використовується в корпусі наступними формами: *there is (39 763)*, *there are (23 794)*. Також корпус відображає такі форми як: *there is not (565)*, *there are not (170)*.

«**There is** a dearth of possible workshops or craft areas.»

У корпусі конструкції «**There is**», «**There are**» вживається з частотністю 55 292. Частотність використання цих конструкцій підтверджує доречність їх віднесення до першого рівня. «**There is**», «**There are**» відображає граматичну конструкцію в наступних формах: *there is*, *there is not*, *there isn't*, *there are*, *there are not*, *there aren't*, зважаючи на те, що це, словосполучення в даному прикладі вживається відповідно до форми граматичних конструкцій «**There is**», «**There are**».

Граматичне використання лексичних одиниць, заперечних та питальних конструкцій у формі дієслова «Бути» для теперішнього часу «**To be, including question + negatives**» представлене наступними лексичними одиницями: *am (62 469)* *is (972 921)*, *are (454 653)*, *am not (2 153)*, *is not (44 219)*, *are not (19 081)*.

«**Our trade with Nigeria is** greater than that with South Africa.»

У корпусі лексичні одиниці «**To be, including question + negatives**» представляються з частотністю 1 555 496. Частотність використання цих лексем підтверджує доречність їх віднесення до першого рівня. «**To be, including question + negatives**» представляє собою такі лексичні одиниці «**am**», «**is**», «**are**», «**am not**», «**is not**», «**are not**», «**isn't**», «**aren't**», звертаючи увагу на те, що, граматичне використання лексичних одиниць, заперечних та питальних конструкцій у формі дієслова «Бути» для теперішнього часу в даному прикладі вживається відповідно до форми використання цих лексичних одиниць.

Словосполучення дієслів та граматичної форми герундій «**Verb + ing: like/hate/love**» використовується в корпусі наступними формами: *like + verb, gerund (214)*, *hate + verb, gerund (14)*, *love + verb, gerund (19)*.

«I really **like doing** things together.»

У корпусі словосполучення «Verb + ing: like/hate/love» вживається з частотністю 247. Частотність використання цих лексем підтверджує доречність їх віднесення до першого рівня. Конструкція «Verb + ing: like/hate/love» відображає граматичну конструкцію: like doing, зважаючи на те, що це, словосполучення в даному прикладі вживається у формі граматичної конструкції «Verb + ing: like/hate/love».

Рівень **B1 Intermediate** репрезентовано такими граматичними конструкціями: *Adverbs, Intensifiers, Comparatives and superlatives, Conditionals, 2nd and 3rd, Connecting words expressing cause and effect, contrast etc., Future Continuous Modal verbs must/can't, Modal verbs might, may, will, probably, Modal verbs should have/might have, Modal verbs must/have to, Past Continuous, Past Perfect, Past Simple, Phrasal verbs, Present Perfect Continuous, Present Perfect/Past Simple, Reported speech, Simple Passive, Wh - questions in the past, Will and going to, for prediction*. Далі розглянемо частотність вживання цих граматичних конструкцій в аналізованих англомовних корпусах.

Граматичне використання прислівників «**Adverbs**» представлено наступними лексичними одиницями: *well (148 487), just (125 523)*.

«You have **just** asked me that, and I have told you!»

У корпусі лексичні одиниці «well», «just» подаються з частотністю 274 010. Частотність використання цих лексичних одиниць підтверджує доречність їх віднесення до другого рівня. Лексеми «well», «just» відображають граматичне використання прислівників.

Слова-підсилювачі, які являються лексичними одиницями «**Intensifiers**» використовуються наступними лексемами: *too (65 056), enough (30 815)*.

«We have been working together long **enough**.»

У корпусі лексичні одиниці «Intensifiers» використовуються з частотністю 95 871. Частотність використання цих лексем підтверджує доречність їх віднесення до другого рівня. «Intensifiers» представляє собою такі лексичні одиниці «too», «enough, звертаючи увагу на те, що, граматичне використання

підсилювачів «Intensifiers», в даному прикладі, вживається відповідно до форми цих лексичних одиниць.

Граматичне використання ступенів порівняння прикметників «**Comparatives and superlatives**» представлено наступними лексичними одиницями: *further* (19 147), *the latest* (6 214).

«This meant that I walked **further** than recorded.»

У корпусі лексичні одиниці «further», «the latest» подаються з частотністю 25 361. Частотність використання цих лексем підтверджує доречність їх віднесення до другого рівня. Лексеми «further», «the latest» відображають граматичне використання ступенів порівняння прикметників (Comparatives and superlatives), та вживаються відповідно форми їх використання.

Граматичні конструкції умовних речень «**Conditionals, 2nd and 3rd**» використовується в корпусі наступними формами: *if you were* (1 114), *if you had been* (24). Також корпус відображає такі форми як: *if you were not* (16), *if you had not been* (4).

«**If you were** transport minister, what **would be** your first action?»

У корпусі граматичні конструкції умовних речень «Conditionals, 2nd and 3rd» вживаються з частотністю 1 158. Частотність використання цих конструкцій підтверджує доречність їх віднесення до другого рівня. Граматичні конструкції умовних речень відображаються у корпусі наступними формами: I/you/he/she/we/they + verb, past tense, I/you/he/she/we/they + verb have, past tense + verb, past participle, зважаючи на те, що граматичні конструкції умовних речень в даному прикладі вживаються відповідно до форми граматичної конструкції «Conditionals, 2nd and 3rd».

Сполучні слова, що виражають причину та наслідок «**Connecting words expressing cause and effect**» представлені наступними лексичними одиницями: *because* (91 030), *since* (40 574), *consequently* (1 342).

«I will always make people angry or happy **because** I make things happen.»

У корпусі лексичні одиниці «Connecting words expressing cause and effect» пропонуються з частотністю 132 946. Частотність використання цих лексичних

одиниць підтверджує доречність їх віднесення до другого рівня. «Connecting words expressing cause and effect» представляє собою такі лексеми: «because», «since», «consequently», звертаючи увагу на те, що, граматичне використання сполучних слів, які виражають причину та наслідок в даному прикладі використовується відповідно до правил використання цих лексичних одиниць.

Граматична конструкція майбутнього тривалого часу «**Future Continuous**» пропонується в корпусі наступною формою: *will + verb be, base form + verb, gerund/present participle* (58 086). Також корпус відображає такі форми як: *will not + verb be, base form + verb, gerund/present participle, won't + verb be, base form + verb, gerund/present participle*.

«Now, some of you **will be doing** your bail application on Wednesday and some on Friday.»

У корпусі граматична конструкція майбутнього тривалого часу «Future Continuous» вживається з частотністю 58 086. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність її віднесення до другого рівня. «Future Continuous» представляє собою наступні граматичні конструкції: «*will + verb be, base form + verb, gerund/present participle*», «*will not + verb be, base form + verb, gerund/present participle*», «*won't + verb be, base form + verb, gerund/present participle*», звертаючи увагу на те, що, граматична конструкція «Future Continuous» в даному прикладі вживається відповідно до форми цієї конструкції.

Модальні дієслова для теперішнього часу представлені такими лексичними одиницями: *must* (69 259), *cannot* (28 424). Також корпус відображає такі форми ствердження та заперечення як: *can* (224 417), *must not* (1 877).

«This kind of rich diet **can** become addictive.»

У корпусі модальні дієслова «cannot», «must» вживаються з частотністю 380 970. Заперечна та стверджувальна форма модальних дієслів «can», «must not» відображається з частотністю 226 294. Частотність використання цих лексичних одиниць підтверджує доречність їх віднесення до другого рівня. «Cannot», «must» відображаються у корпусі такими граматичними формами як:

can, cannot, can't, could, could not, couldn't, must, must not, musn't. Граматичне використання модальних дієслів для теперішнього часу у формі ствердження та заперечення, в даному прикладі, вживається відповідно до правил використання цих лексичних одиниць.

Модальні дієслова для позначення теперішнього часу представлені такими лексичними одиницями: *might* (58 844), *may* (111 435). Щоб передати відчуття меншої переконаності, ми використовуємо модальне дієслово «*will*» (245 314). Для того, щоб виразити припущення стосовно майбутнього часу, використовується прислівник «*probably*» (24 806).

«The disk is covered with scales that **may** be obscured by thickened skin.»

У корпусі модальні дієслова «*might*», «*may*», «*will*», та прислівник «*probably*» вживаються з частотністю 440 399. Заперечна форма модальних дієслів «*might not*», «*may not*», «*will not*» відображається з частотністю 19 908. Частотність використання цих лексичних одиниць підтверджує доречність їх віднесення до другого рівня. «*Might*», «*may*», «*will*» відображаються у корпусі такими граматичними формами як: *might, might not, mightn't, may, may not, mayn't, will, will not, won't*, граматичне використання модальних дієслів для теперішнього та майбутнього часів у формі ствердження та заперечення, в даному прикладі, вживається відповідно до правил використання цих лексем.

Модальні дієслова для позначення минулого часу представлені такою граматичною конструкцією: *should have* (8 552), *might have* (8 336).

«Your relationship with Paula **should have** been sufficient deterrent.»

У корпусі модальні дієслова «*should have*», «*might have*», використовуються з частотністю 16 888. Частотність використання цих лексичних одиниць підтверджує доречність їх віднесення до другого рівня. «*Should have*», «*might have*», відображаються у корпусі такими граматичними формами як: *should have + verb, past participle, should not have + verb, past participle, shouldn't have + verb, past participle, might have + verb, past participle, might not have + verb, past participle, mightn't have + verb, past participle*. Граматичне використання модальних дієслів для минулого часу у формі

ствердження та заперечення, в даному прикладі, вживається відповідно до правил використання цих лексем.

Модальні дієслова для позначення теперішнього часу представлені такими лексичними одиницями: *must* (69 259), *have to* (42 989). Також корпус відображає наступну форму: *has to* (9 820).

«Whatever, you **must** put this relationship in perspective.»

У корпусі модальні дієслова теперішнього часу «must», «have to», використовуються з частотністю 112 248. Частотність використання цих лексичних одиниць підтверджує доречність їх віднесення до другого рівня. «Must», «have to», відображаються у корпусі такими граматичними формами як: *must*, *must not*, *musn't*, *have to*, *do not have to*, *don't have to*, *has to*, *does not have to*, *doesn't have to*. Граматичне використання модальних дієслів для теперішнього часу у формі ствердження та заперечення, в даному прикладі, вживається відповідно до правил використання цих лексем.

Граматична конструкція минулого тривалого часу «**Past Continuous**» пропонується в корпусі наступною формою: *verb be, past tense + verb, gerund/present participle* 32 167. Також корпус відображає таку форму як: *verb be, past tense + not + verb, gerund/present participle*.

«Richie **was staring** at the cell where the shooting had happened.»

У корпусі граматична конструкція минулого тривалого часу «Past Continuous» вживається з частотністю 32 167. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність її віднесення до другого рівня. «Past Continuous» представляє собою наступні граматичні конструкції: «*was + verb, gerund/present participle*», «*was not + verb, gerund/present participle*», «*wasn't + verb, gerund/present participle*», «*were + verb, gerund/present participle*», «*were not + verb, gerund/present participle*», «*weren't + verb, gerund/present participle*», звертаючи увагу на те, що, граматична конструкція «Past Continuous» в даному прикладі вживається відповідно до форми цієї конструкції.

Граматична конструкція минулого доконаного часу «**Past Perfect**» пропонується в корпусі наступною формою: *verb have, past tense + verb, past*

participle (45 185). Також корпус відображає таку форму як: *verb have, past tense + not + verb, past participle*.

«He was the man she **had seen** all those years before.»

У корпусі граматична конструкція минулого доконаного часу «**Past Perfect**» використовується з частотністю 45 185. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність її віднесення до другого рівня. «**Past Perfect**» представляє собою наступні граматичні конструкції: *verb have, past tense + verb, past participle*; *verb have, past tense + not + verb, past participle*; «*hadn't + verb, past participle*, звертаючи увагу на те, що, граматична конструкція «**Past Perfect**» в даному прикладі вживається відповідно до форми цієї конструкції.

Граматична конструкція теперішнього тривалого доконаного часу «**Present Perfect Continuous**» зазначається в корпусі наступною формою: *verb have, present, non-3d + verb be, past participle + verb, gerund/present participle (440)*. Також корпус подає такі форми як: *verb have, 3rd person present + verb be, past participle + verb, gerund/present participle (1 416)*.

«Fred **has been encouraging** pilferage for a long period.»

У корпусі граматична конструкція теперішнього тривалого доконаного часу «**Present Perfect Continuous**» вживається з частотністю 1 856. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність її віднесення до другого рівня. «**Present Perfect Continuous**» представляє собою граматичні конструкції, які подаються в корпусі наступним шляхом: *verb have, present + verb be, past participle + verb, gerund/present participle*; *verb have, present, + not + verb be, past participle + verb, gerund/present participle*; *haven't + verb be, past participle + verb, gerund/present participle*, звертаючи увагу на те, що, граматична конструкція теперішнього тривалого доконаного часу, в даному прикладі, вживається відповідно до форми цієї конструкції.

Дієслівні словосполучення «**Phrasal verbs**» використовується в корпусі списком фразових дієслів, прикладом виступають: *look after, get up*.

«She will **look after** the company's private client portfolio.»

У корпусі фразові дієслова «Phrasal verbs» вживаються з частотністю 95 742. Словосполучення «go to» (7 898) та «look at» (7 026) використовується з найбільшою частотністю з пропонованих словосполучень. Частотність використання даних словосполучень підтверджує доречність віднесення їх до другого рівня. Даний приклад відтворює всі норми використання «Phrasal verbs».

Граматична конструкція теперішнього доконаного часу «**Present Perfect**» зазначається в корпусі наступною формою: *verb have, present, non-3d + verb, past participle (19 124)*. Також корпус подає такі форми як: *verb have, 3rd person present + verb, past participle (29 791)*.

«The center **has promoted** racial harmony.»

У корпусі граматична конструкція теперішнього доконаного часу «**Present Perfect**» вживається з частотністю 48 915. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність її віднесення до другого рівня. «**Present Perfect**» представляє собою граматичні конструкції, які подаються в корпусі наступним шляхом: *verb have, present, non-3d + verb, past participle; verb have, present, non-3d + not + verb, past participle; haven't + verb, past participle; verb have, 3rd person present + verb, past participle; verb have, 3rd person present + not + verb, past participle; hasn't + verb, past participle*, звертаючи увагу на те, що, граматична конструкція теперішнього доконаного часу, в даному прикладі, вживається відповідно до форми цієї конструкції.

Граматична конструкція використання непрямої мови «**Reported speech**» використовується в корпусі наступними формами: *he said that (778), he said that he had been (6)*.

«**He said** that they **were** not reliable.»

У корпусі граматична конструкція використання непрямої мови «**Reported speech**» вживається з частотністю 784. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність її віднесення до другого рівня. «**Reported speech**» представляє собою граматичні конструкції, які подаються в корпусі наступним шляхом: *he said that he + verb be, past tense ... , he said that he verb be,*

past tense + not..., he said that he + verb, past tense, звертаючи увагу на те, що, граматична конструкція використання непрямої мови, в даному прикладі, вживається відповідно до форми цієї конструкції.

Граматична форма пасивного стану «**Passive Voice**» зазначається в корпусі наступними формами: *verb be, base form + verb, base form (65 279)*.

«This **is done** by constructing different types of adjective lists.»

У корпусі граматична форма пасивного стану «**Passive Voice**» вживається з частотністю 65 279. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність її віднесення до другого рівня. «Passive Voice» представляє собою граматичні конструкції, які подаються в корпусі наступним шляхом: *verb be, base form + verb, base form; verb be, base form + not + verb, base form*, звертаючи увагу на те, що, граматична конструкція пасивного стану, в даному прикладі, вживається відповідно до форми цього стану.

Рівень **C1 Advanced** репрезентовано такими граматичними конструкціями: *Futures (revision), Inversion with negative adverbials, Modals in the past, Phrasal verbs, especially splitting, Passive forms, all, Wish/if only*. Далі розглянемо частотність вживання цих граматичних конструкцій в аналізованих англомовних корпусах.

Граматичні конструкції майбутнього неозначеного часу «**Future Simple**», майбутнього тривалого часу «**Future Continuous**», майбутнього доконаного часу «**Future Perfect**», майбутнього доконаного - тривалого часу «**Future Perfect Continuous**» зазначаються в корпусі наступними формами: *will + verb, base form; will + verb be, base form + verb, gerund/present participle; will + have, base form + verb, past participle; will + have, base have + verb be, past participle + verb, gerund/present participle (66 022)*.

«I am sure he **will do** a good job for us.»

У корпусі граматичні конструкції майбутнього неозначеного часу «**Future Simple**», майбутнього тривалого часу «**Future Continuous**», майбутнього доконаного часу «**Future Perfect**», майбутнього доконаного – тривалого часу «**Future Perfect Continuous**» вживається з частотністю 66 022. Частотність

використання цих конструкцій підтверджує доречність їх віднесення до третього рівня. Подані майбутні часи в даному прикладі, вживаються відповідно до форми цієї часів.

Граматична конструкція інверсія в негативному значенні «**Inversion with negative adverbials**», зазначається в корпусі наступними формами: *rarely do I (1 403) ma seldom did you (11)*.

«**Rarely do I** see a parent who has decided to buy a book as a present.»

У корпусі граматична конструкція інверсія в негативному значенні «**Inversion with negative adverbials**», вживається з частотністю 1 114. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність їх віднесення до третього рівня. Подані конструкція в даному прикладі, вживаються відповідно до форми цієї конструкції.

Граматичні форми пасивного стану «**Passive Voice**» зазначається в корпусі наступними формами та використовуються в таких граматичних часах як: *verb be base form, present + verb, past participle (Present Simple)*. *Verb be, past tense + verb, past participle (Past Simple)*. *Will + verb be base form + verb, past participle (Future Simple)*. *Verb be base form + verb be, gerund/present participle + verb, past participle (Present Continuous)*. *Verb be, past tense + verb be, gerund/present participle + verb, past participle (Past Continuous)*. *Verb have, base form + verb be, past participle + verb, past participle (Present Perfect)*. *Verb have past tense + verb, past participle (Past Perfect)*.

«**This was done** with consummate skill and professionalism.»

У корпусі граматична форма пасивного стану «**Passive Voice**» вживається з частотністю 101 146. Частотність використання цієї конструкції підтверджує доречність її віднесення до третього рівня. «**Passive Voice**» представляє собою граматичні конструкції, які в даному прикладі, вживаються відповідно до форми цього стану.

Модальні дієслова для позначення минулого часу представлені такими лексичними одиницями: *must have done (142)*, *might have done (181)*, *may have*

done (66), *cannot have done* (–), *could not have done* (–). Також корпус відображає наступну форму: *had to* (26 630).

«Management **had to** introduce radical changes rapidly.»

У корпусі модальні дієслова минулого часу «*must have done*», «*might have done*», «*may have done*», «*cannot have done*», «*could not have done*», «*had to*» використовуються з частотністю 27 019. Частотність використання цих лексичних одиниць підтверджує доречність їх віднесення до третього рівня. Граматичне використання модальних дієслів для минулого часу у формі ствердження та заперечення, в даному прикладі, вживається відповідно до правил використання цих лексем.

Граматичні конструкції «**I wish**», «**If only**» використовується в корпусі наступними формами: *I/you/we/they/he/she + wish*.

«**I wish** she could obtain a little more strength of mind.»

У корпусі граматичні конструкції «*I wish*», «*If only*» вживаються з частотністю 3 537. Частотність використання цих конструкцій підтверджує доречність їх віднесення до третього рівня. Конструкція «*I wish*» відображає наступну граматичну конструкцію *I/you/we/they/he/she + wish*, звертаючи увагу на те, що на те, що це, словосполучення в даному прикладі, вживається відповідно до правил використання цих лексичних одиниць.

Отже, ми можемо зробити висновок, що згідно з Загальноєвропейськими компетенціями володіння іноземною мовою (Common European Framework of Reference for Languages), кожен рівень знань має обов'язкові граматичні конструкції. В даному розділі досліджується три рівні: A1 (Beginner), B1 (Intermediate) та C1 (Advanced). Використовуючи лінгвістичні корпуси, спеціалізованої програми конкорданс (Sketch Engine), ми одержуємо чітку статистику використання граматичних конструкцій. Згідно цифровим даним, найбільш частотними у використанні є граматичні конструкції рівня A1 (Beginner).

РОЗДІЛ ІІІ

РЕАЛІЗАЦІЯ ЧАСТОТНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГРАМАТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ НА ОСНОВІ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

3.1. Тестування як один з етапів перевірки рівня володіння англійською мовою.

На різних етапах навчання студенти потребують перевірки рівня володіння своїх здібностей з англійської мови. Якщо вони прибувають до школи і повинні бути поміщені до класу відповідного рівня, вони можуть пройти вступний тест. Завдання тесту – з'ясувати не тільки те, що студенти знають, і вміють застосовувати на практиці, але й те, чого вони не знають. В результаті, їх можна віднести до відповідного класу згідно до їх знань. На різних етапах семестру, викладач може пропонувати студентам тести, і відбувається спостереження за тим, наскільки добре вони засвоїли пройдений матеріал.

Багато студентів складають державні іспити, наприклад, запропоновані Кембриджським університетом ESOL, Pitman або Trinity College у Великій Британії, а в США – Мічиганським університетом і TOEFL і TOEIC. Ці кваліфікаційні тести призначені для того, щоб показати, якого рівня досяг студент та використовуються, наприклад, роботодавцями та університетами, які хочуть перевірити рівень здібностей.

Хороші тести – це ті, які виконують ту роботу, для якої вони призначені, і які переконують людей, які проводять та оцінюють їх у тому, що данні тести діючі та об'єктивні.

Хороший тест дійсний. Інакше кажучи, якщо ми стверджуємо, що це тест може визначити здібності учня до читання, ми повинні мати можливість довести це.

Хороший тест має бути надійним та легким у користуванні. Будь-хто, хто проходить тест, повинен мати можливість досить легко вибрати відповіді.

При розробці тестів одна з головних речей, яку ми маємо враховувати, це практичність тесту. Нам потрібно з'ясувати, скільки часу знадобиться, щоб пройти тест та оцінити його. Дуже довгі тести, не мають великої користі, особливо якщо розмір тесту, не співпадає з часом, який дається на його виконання. Також ми маємо думати про обмеження під час проходження тесту. Деякі усні тести, особливо для міжнародних іспитів, вимагають не лише екзаменатора, а й співрозмовника (того, хто бере участь у розмові зі студентом). Але це явно не практичне для вчителів, які працюють самостійно.

Тести мають виражений зворотній ефект, незалежно від того, чи є це публічні іспити чи розроблені закладом тести. Зворотній ефект виникає, коли вчителі бачать форму тесту та його завдання, а потім, як наслідок, починає розвивати вміння для проходження тесту. Викладач повинен концентрувати увагу на мові в цілому, а не на навчанні прийомів відповідей на певні типи запитань. Дана ситуація цілком зрозуміла, оскільки викладачі хочуть, щоб якомога більше учнів здали іспит. Викладач повинен працювати в комплексі, під час підготовки до тесту: вивчати іноземну мову в цілому, та ознайомити своїх студентів з видами тестових завдань, з якими вони, ймовірно, зіштовхнуться б на іспиті. Але не слід забувати, що підготовка до тесту, не повинна домінувати на заняттях і відходити від своїх основних цілей навчання.

Коли ми розробляємо власні тести, ми повинні бути впевненими, що ми не просимо студентів робити речі, які повністю відрізняються від їх основної задачі діяльності. Крім того, потрібно пам'ятати, що тести мають сильний вплив та можуть мотивувати студентів.

По-перше, студенти часто працюють набагато наполегливіше, ніж зазвичай, коли вони мають підготуватися до тесту чи іспиту. По-друге, викладач може підбадьорити та успіхами у тестах або, навпаки, звернути увагу на наслідки, якщо результат тесту не задовільний. При розробці наших власних тестів прогресу та успішності, викладач повинен враховувати рівень знань всіх студентів, а не тільки тих студентів, які являються відмінниками. Це не означає створення простих тестів, які не відповідають рівню знань, але передбачає

розробку такого тесту, щоб учні не зазнавали непотрібної невдачі і, що не мало важливо, не були демотивовані отриманим досвідом.

Під час розробки тестів ми можемо або написати окремі завдання, або дати завдання учням комплексно використовувати мову. Дискретний елемент у тестуванні означає перевірку лише одного об'єкта за раз (наприклад, перевірку часу дієслова). Інтегративний елементу у тестуванні означає, що учням пропонується використовувати різні навички для успішного виконання завдання. Слід звернути увагу на між прямими і непрямими тестовими завданнями. Завдання прямого тесту – це завдання, у якому учням пропонується використовувати мову в комплексі (наприклад, написати листа, прочитати текст та відповісти на питання по ньому або взяти участь у розмові). Прямі тестові завдання майже завжди інтегративні.

Непрямі тестові завдання – це ті, які перевіряють знання мови студентами, а не пропонують їм використовувати мову, як в завданнях прямого тестування. Непрямі тестові завдання можуть бути зосереджені, наприклад, на словосполученнях або правильному використанні модальних дієслів). Прямі тестові завдання більше пов'язані з прямим використанням мови комплексно, тоді як непрямі завдання зосереджуються на вивченні побудови мови.

Існує безліч різних способів тестування студентів, щоб перевірити рівень граматичних та лексичних знань. Ми розглянемо найбільш поширенні.

Питання з декількома варіантами відповідей – це питання, у яких студентам надається можливість вибрати правильну відповідь з запропонованих, як у прикладі:

You have to...home on time.

A) *Go* B) *going* C) *be*

Питання з декількома варіантами відповідей можуть бути використанні для перевірки розуміння прочитаного та аудіювання, ми також можемо використовувати питання «вірно/невірно»: учні вибирають «Т» або «F» поруч із твердженнями яке стосується щойно прочитаного або прослуханого матеріалу.

Наступна форма непрямого тестування є дуже поширеною, вона полягає у тому, що студент повинен самостійно написати пропущене слово у реченні, або у абзаці, наприклад:

*I was **a**_____ university **b**_____ my friend but I had forgotten a book **c**_____ home.*

В тестах з елементом перетворення студенти повинні змінити форму слова, щоб показати свої знання синтаксису та граматики. У наступному типі тесту студентам надається речення, а потім їх просять скласти еквівалент речення, використовуючи подане слово:

Can I borrow some money, please?

Lend _____

Читання та слухання

Деякі тестові завдання з читання та слухання нагадують непрямі завдання (наприклад, коли студентам ставиться запитання з кількома варіантами відповідей про певне слово в тексті або коли вони мають відповісти на запитання «Т/F»). Інший варіант тестування, коли студенти мають вибрати найкраще з того, що вони почули чи прочитали. Багато тестів на читання та прослуховування є сумішшю прямого і непрямого тестування. Ми можемо задавати студентам питання на граматичну тему, або перевіряти загальне розуміння матеріалу студентів.

Письмо

Пряме тестування з письма може спонукувати студентів до написання тексту на основі інформації, наданої в супровідному тексті, або спонукання їх до написання творів, таких як есе на задану або задовільну тематику. Ми можемо попросити студентів написати «трансакційні листи» (тобто листи-відповіді на рекламу або щось, що вони прочитали в газеті, тощо). У листі трансакції ми сподіваємося, що студенти будуть опиратися на інформацію з тексту, та включать її до свого листа.

Говоріння

Викладач може опитати студентів або розбити їх на пари та дати виконати низку завдань. Дане завдання може включати обговорення речей схожих та відмінних, між двома зображеннями, тематику завдання може бути задовільною. Також, студентам може бути запропоновано створити (розіграти) ситуацію, наприклад розмова в готелі, консультація з питань проживання або ми можемо попросити студентів розповісти про зображення, яке ми показується, тобто описати ситуації.

Отже, ми можемо зробити висновок, що тестування являється універсальним та результативним методом, для отримання чіткого результату рівня знань студентів. Для створення найбільш результативного тесту, викладач повинен підходити комплексно, та враховувати такі фактори: завдання тесту повинні бути чіткі для розуміння, час для виконання тесту слід узгоджувати з кількістю завдань, не слід забувати, що завдання тесту – це не тільки отримати результат знань студентів, а й зрозуміти саме в яких граматичних темах студенти мають недостачу знань. Тестові завдання мають бути прямого та непрямого характеру. Тобто, студент повинен мати можливість використовувати мову в комплексі (прямі тестові завдання) та проходити завдання по окремим граматичним структурам (непрямі тестові завдання).

3.2. Виявлення граматичного рівня володіння англійською мовою на матеріалі даних лінгвістичних корпусів на основі тестового контролю

При розробці прямих тестових завдань для студентів ми маємо пам'ятати два важливі фактори.

По-перше, у тестуванні мають бути завдання, з якими студенти вже знайомі, тобто вони знають як виконувати завдання даного типу, студенти практикували схожі завдання під час занять. Іншими словами, це не доцільно давати студентам незнайомі завдання, так як, вони потратять більшість часу на ознайомлення з самим завданням. Результатом цього буде те, що студенти не

зможуть належним чином продемонструвати, наскільки добре вони володіють мовою.

Студентам пропонується тест на виявлення граматичного рівня володіння англійською мовою, який базується на даних лінгвістичних корпусів, таких як:

British National Corpus (BNC) (96,134,547 words);

English Web 2020 (enTenTen20) (38,149,437,411 words);

British National Corpus (BNC), tagged by CLAWS (96,052,598 words).

A1 (beginner)

1. They looked at each ..., without moving.
A) Other B) one C) both
2. That sounds like a ... idea.
A) Well B) good C) the better
3. Any place would be ... this camp.
A) Better B) better than C) best
4. What are ... media for our purposes?
A) Best B) good C) the best
5. ... tell you about weather forecast.
A) Want B) I would like to C) think
6. Everyone looks for different types of friends ... different ages.
A) At B) on C) in
7. I am going to buy some milk ... Saturday.
A) In B) on C) at
8. She visits her grandparents ... summer.
A) On B) at C) in
9. Which sentence is correct?
A) He always knows when to provide a distraction.
B) I always cannot wear the same clothes!
C) His advice was solid and practical always.
10. Which sentence is correct?
A) Do usually you go to bed at midnight?

- B) Then, what time does he usually finish?
 C) The person who wins races usually is experienced.
11. Which sentence is correct?
 A) They play often cards for matches.
 B) I get nervous often on press nights.
 C) In addition, they often react immediately.
12. Which sentence is correct?
 A) She never buys newspapers and never goes out in the evenings.
 B) We give never him a receipt.
 C) They actually see them never walk round.
13. It ... be easy.
 A) Is not going B) is not going to C) is going
14. Are you going to sit down properly, please?
 A) Are you going B) is you going to C) are you going to
15. Local government cannot supply clean ... from surface sources.
 A) The water B) water C) a water
16. It is summer now, time of
 A) Happiness B) a happiness C) happy
17. ... do you spend on clothes?
 A) How much B) how many C) much
18. ... doctors does Britain need?
 A) How much B) how many C) much
19. In the football world, they are ... successful.
 A) Very B) how many C) how much
20. It was ... how different he was.
 A) frightening really B) really frightening
21. He was ... to be Phil's father.
 A) Old enough B) enough old
22. I ... to tell the truth.
 A) Can afford B) can to afford C) can affording

23. A bird that ... is not necessarily defective.
 A) Cannot to fly B) cannot flying C) cannot fly
24. What ...? He wondered.
 A) Could that meant B) could that mean C) could that to mean
25. He ... his head.
 A) Could not turn B) could not turning C) could not to turn
26. There ... a door, which ... of course locked.
 A) Was, were B) were, were C) was, was
27. It ... a very clear choice that he
 A) Was, made B) was, make C) were, made
28. I ... about ... work when I am at home.
 A) Thinks, I B) think, my C) think, I
29. It ... the ... fastest team game.
 A) Is, world's B) are, world C) am, world's
30. Why ... you want to stay here?
 A) Are B) does C) do
31. She says that they ... damage and disruption.
 A) Are causing B) is causing C) are cause
32. to the house in Normandy in the spring.
 A) Him, take, he B) his, taking, him C) he, took, him
33. Suddenly ... a lot of noise in the street.
 A) There is B) there are
34. I love ... mountains and ... seas.
 A) Climbing, sailing B) climb, sailing C) climb, sail

B1 (Intermediate)

1. The evening had started so ... and ended so
 A) Good, bad B) well, badly C) good, bad
2. He has been losing ...many important matches.
 A) Too B) enough
3. Judgment about the results in such cases may not be ...

A) Too B) enough

4. Recently, however, the violent weather fronts have travelled ... than normal and devastated parts of Britain.

A) Better B) further C) worse

5. Her skin was almost ... the fabric itself.

A) As white and silky B) as white and silky as C) white and silky as

6. It ... a different matter if ... a permanent assistant in the practice.

A) Would have been, had been B) would have be, had C) have been, had been

7. The fact is, Harry, it simply would not work and, if ...not so blinded by love, you would ... it for yourself.

A) was, saw B) were, see C) be, seen

8. She signed because she was persuaded that it was the right thing to do, not ... her husband's pressure deprived her consent of reality.

A) Since B) so C) because

9. ..., her two daughters have left home she has been researching 18th Century records preparatory to writing biographies of some political reformers.

A) As B) since C) so

10. Increasingly the free standing sixth form has found difficulty in responding adequately to these changes and... a variety of alternative forms of provision has been developed.

A) How B) consequently C) as

11. We ... joint marketing right now, we are looking at attacking some new sectors together, such as geographic information systems.

A) Will be doing B) was doing C) do

12. It ... an interplay between the two and will vary in different circumstances.

A) Must B) must be C) must was

13. The question of criminal liability ... to a matter of medical consensus.

A) Cannot be relegated B) cannot be relegate C) cannot relegated

14. The first step in the battle to keep control of borrowing is to recognize that you

A) Might be danger B) might in danger C) might be in danger

15. She should ... something to keep herself distracted.

A) Have done B) has done C) have do

16. They might ... to a different species.

A) Has belonged B) have belonged C) have belong

17. In other words, you ... look at every instrument continuously.

A) Do not have B) have not to C) do not have to

18. He ... from frequent migraine attacks and had persistent desert sores, which refused to heal.

A) Was suffering B) were suffering C) was suffer

19. Briefly, the referee pointed his fingers this indicated that someone ... something wrong.

A) Have done B) had done C) did

20. He ... the men, who were standing in the darkness.

A) Not noticed B) did not noticed C) did not notice

21. I ... quickly and threw it on the chair in front of my desk.

A) Take my coat off B) took my coat off C) takes off my coat

22. He dropped the padlock on the floor then pushed the heavy door and reached inside to

A) Switch on the light B) switch for the light C) switch with the light

23. The purpose of the survey is to ... exactly how the benefits work.

A) Finds for B) found on C) find out

24. We are fighting to trade freely and openly within the law, we ... it for many years.

A) Has been doing B) have been doing C) have doing

25. The real enthusiast has been doing it ... years.

A) For B) since C) all

26. The privatization of nationalized industries ... millions citizens into shareholders.

- A) Has turn B) has turned C) have turned

Which sentence is correct?

A) He said that new passenger services could be introduced only in densely populated areas.

B) He said that new passenger services could be introduce only in densely populated areas.

C) He said that new passenger services can be introduced only in densely populated areas.

27. Which sentence is correct?

A) He said that he had be a political opponent of Allende, but that he was present to give his “testimony to the truth”.

B) He said that he had been a political opponent of Allende, but that he was present to give his “testimony to the truth”.

C) He said that he is a political opponent of Allende, but that he was present to give his “testimony to the truth”.

28. Scientists follow the same route as any other discipline, the new work ... and interesting results gained.

- A) Do B) does C) is done

29. ... the point of their following us?

- A) What was B) what were C) was what

30. Where did you ... that young lady?

- A) Saw B) see C) seen

31. Have you ... about the man who ... on two diets?

- A) Heard, were B) hear, were C) heard, was

32. He ... work for fifteen hundred, ...not he?

- A) Was going to, were B) was going to, was not C) were going to, was

C1 (Advanced)

1. We do not need to decide today whether, in consequence of the 1987 statement, prisoners have a legitimate expectation that he ... so or whether that expectation can be dispelled for the future.

A) Do B) will do C) does

2. I am not saying anything about the ideas behind it because people ...it before I get the chance.

A) Will be doing B) do C) is doing

3. He ... such an act if he does something, which substantially impedes his ability to return the goods by the end of the period (whether that be a stipulated period or a reasonable length of time).

A) Will done B) does C) will have done

4. Adding, subtracting, multiplying and dividing are the foundations of arithmetic, but they have little to do with what graduates ... for three or more years at university.

A) Will have been doing B) does C) will have done

5. ... see a news report with the economic reality that is vital to America's industries.

A) I rarely does B) rarely do I C) do I rarely

6. ... find a patron who was confused by the checkout process when it entailed nothing more than taking a physical book or other materials to a staff person at the circulation desk and producing a library card.

A) Seldom did you B) seldom do you C) seldom

7. If I had done reasonably well, they ... that I should have done better, and if I had done badly, they would ask, "What's wrong with you?"

A) Say B) would C) would say

8. Morgan ... quite well out of his business, being able to afford the rent on the entire house.

A) Must have done B) must done C) must

9. Those who made the journey to London ... so for a variety of reasons.

A) Done B) might have done C) have done

10. Californian neuroscientist John Lillymost to bring Ketamine to our attention.

A) May have do B) might have C) may have done

11. We are interested to know what you want from your newsletter so please find the questionnaire on pages 14 and 15... and return it to us.

A) Fill it in B) bring it up C) look for

12. Junkers has ... an ecological alternative to worktops made from tropical hardwoods.

A) Look into B) come up with C) pick up

13. Meanwhile, a joint economic commission would ... ways of economic and industrial co-operation.

A) Try on B) turn down C) look into

14. I am afraid you are not prepared for this search at all, you do not know what you have got into, and I think you ought to ... right now.

A) Call it off B) get on with C) look after

15. The few large passes through the Grey Mountains ... by Bretonnian and Imperial fortresses.

A) Are guard B) is guarded C) are guarded

16. However, favourable outcomes have been noted repeatedly when adequate treatment ... before the onset of central symptoms.

A) Is given B) is give C) give

17. Three practical sessions ... during the courses, covering photography, color printing and audio visual.

A) Is planned B) are planned C) are plan

18. We have already noticed that England ... a very advanced and progressive country by European standards.

A) Was consider B) was considered C) were considered

19. Two people ... to Darlington Memorial Hospital following an accident on the Barnard Castle to Middleton-in-Teasdale road.

A) Were took B) take C) were taken

20. A substantial amount of the training ... in teaching practice at local schools and using distance-learning methods.

A) Will be done B) will done C) be done

21. Experiments ... with imposed wavenumbers outside this range, and some interesting instabilities observed by which the wavenumber adjusts to a stable value.

- A) Has done B) has been done C) have been done

22. Interpreting is limited to the oral skills and implies that the translation ... by a professional linguist.

- A) Is been done B) is being done C) are being done

23. The questioning ... by an older detective, Sergeant Jimmy Thacker, who had known Terry Place well at one time.

- A) Was being done B) were being done C) was done

24. The plaintiffs submitted that, although that ..., it was evidence of an intention to act against the interest of Jarrod's shareholders.

- A) Had not been do B) had not be done C) had not been done

25. For most areas, and particularly for the smaller settlements, little work ... and here the local historian or archaeologist can easily add new sites and information to the record.

- A) Will has been done B) will have been done C) will have been do

26. I ... it ... Christmas all the time.

- A) Wish, is B) wishes, was C) wish, was

27. I ... I ... her better.

- A) Wish, know B) wishes, had known C) wish, has known

28. If only he ... worrying about the consequences.

- A) Could stopping B) could stop C) could stopped

29. If only she ... a bit more accommodating, a bit more enthusiastic.

- A) Had B) had be C) had been

30. They transport schoolchildren to events in unmarked buses, or ... from locations outside West Belfast.

- A) Picks them up B) pick them up C) pick he up

31. If I can only think back to that precise moment, and recover all the necessary ambient data, I will be able to ... for myself.

- A) Figure it out B) figures it out C) figure it with

32. When an agreement has been reached the implementation or ... should involve both parties.

A) Figure it out B) follow through C) pick up

33. She had her hand on the door, but, before she could ... her intention to slam it in his face, Naylor gave a mighty roar of utter outrage.

A) Follow with B) follow through C) follow out

Одним із важливих питань при створенні тесту є його оцінювання.

Наприклад, один із способів оцінити есе це дати йому загальний бал (наприклад, А або В, або 90%). Саме в такий спосіб оцінюються есе у різних галузях освіти, та така оцінка являється доречною.

Існують декілька способів оцінювання. Перший полягає у залученні інших людей. Коли дві або три людини оцінюють одну й туж роботу і незалежно один від одного виставляють оцінку, таким чином ми можемо бути більш впевнені в оцінці написаного, ніж якби на роботу дивилася лише одна людина.

Другий спосіб полягає у створенні спеціальної шкали, яка допоможе оцінити роботу більш об'єктивно. Пропонуюся, такі напрями оцінювання:

- Grammar;
- Vocabulary;
- Pronunciation (if the test has speaking activity);
- Coherence.

Цей вид шкали дозволяє нам дивитися на роботу студента докладніше. Також враховує відмінності в кожному напрямі, наприклад, студент може отримати низьку оцінку за граматичну частину, але, наприклад, вищу оцінку за лексичну.

Отже, даний тест базується на даних наступних лінгвістичних корпусів: British National Corpus (BNC) (96,134,547 words), English Web 2020 (enTenTen20) (38,149,437,411 words), та British National Corpus (BNC), tagged by CLAWS (96,052,598 words), спеціалізованої лінгвістичної програми конкорданс

(Sketch Engine). Тест обсягом в 100 завдань, які основані на граматичних рівнях знань англійської мови. Кожен рівень має по 33 завдання (Beginner 34

завдання). Використовуючи спеціалізовані параметри пошуку програми Sketch Engine, ми можемо отримати список прикладів кожної граматичної теми, та саме дані приклади були використанні для створення граматичного тесту. Найбільш універсальним способом оцінення тесту є створення шкали, яка може містити наступні складові: *grammar, vocabulary, pronunciation, coherence*.

ВИСНОВКИ

Корпусна лінгвістика – це самостійна наука, яка має не меті створення лінгвістичних корпусів, які оснащені специфічними параметрами, які націлені на вивчення лексичного та граматичного мовленнєвого матеріалу та дають змогу використовувати систему пошуку.

Корпусна лінгвістика являється досить молодим напрямом, вперше термін був ведений у використанні у 1977 році. Тому, ми можемо зробити висновок, що даний напрям являється досить молодим. Завдяки значному прогресу в розвитку інформаційних технологій, корпусна лінгвістика зазнала досить великих змін. В умовах сучасного світу, підвищився інтерес до корпусних досліджень. З допомогою використання комп'ютера, полегшився збір та зберігання великого об'ємного мовленнєвого матеріалу. Сучасні навчальні посібники, для вивчення іноземних мов, основані на корпусних даних, які відображають мову і її природньому стані, тобто основані на знаннях носіїв мови. Також, корпусна лінгвістика, дає змогу поглибити знання з рідної мови. Сучасні українські дослідники лінгвістичних корпусів Дарчук Н. П. *«Дослідницький корпус української мови: основні засади і перспективи»* та Жуковська В.В. *«Корпусна Лінгвістика: Історія Становлення та Сучасний Стан»* відокремлюють основні засади корпусної лінгвістики, як окремої самостійної дисципліни та надають можливість поглибленого вивчення рідної та іноземних мов.

Основною метою корпусної лінгвістики виступає аналіз мови, в її природньому стані. Використовуючи саме корпусні дані, проводячи лексикографічні дослідження, створюється досить велика кількість словників, наприклад Collins, Webster, MacMillan основані на даних корпусів, що робить їх унікальними та корисними при вивченні англійської мови. Основні завдання корпусної лінгвістики зосереджені на створенні лінгвістичних корпусів, розробці специфічної системи пошуку та дослідження, а також проведення роботи з використанням лінгвістичних корпусів.

Методологічний апарат корпусної лінгвістики є корисним інструментом в теоретичному і практичному навчанні та викладанні іноземної мови. Корпусна лінгвістика використовує метод лінгвістичного дослідження або корпусний підхід для вивчення лексичного матеріалу, наприклад вона пояснює контекстне використання лексичних одиниць, надає змогу отримати ряд синонімів до потрібного слова, представляє частотність використання лексем та показує саме в якому стилі частіше використовується потрібне слово. Граматико-перекладний метод дає змогу в використанні паралельних корпусів. Тобто, користувач має можливість порівнювати мовленнєвий матеріал, наприклад, ми можемо побачити різницю в використанні Американської та Англійської мов, де представляється різниця як в граматичних конструкціях так і в лексичному матеріалі, так як лінгвістичні корпуси основані повністю на знаннях носіїв мови.

Корпусна лінгвістика дає змогу не тільки навчати іноземні мови та також значно скорочує час викладача для підготовки до заняття. Провідні вузи світу використовують корпусні дані для формування у студентів наступних вмінь та навичок: слухання, говоріння, лексичні та граматичні знання. Для більш успішного засвоєння матеріалу викладач має змогу використовувати різноманітні корпуси. Корпусом виступає великий об'єм текстів, який зберігається в електронному вигляді та надає можливість в використанні специфічних параметрів для пошуку необхідних даних. Найбільш популярними є наступні корпуси: Британський національний корпус (British National Corpus), корпус сучасної американської мови (COCA) та розмовний Британський національний корпус (British National Corpus Spoken).

Незважаючи на те, що корпусна лінгвістика є досить молодим напрямком, вона об'єднує в собі велику кількість позитивних властивостей гуманітарних і технічних наук. Вона надає можливість в вивченні мов з використанням корпусних даних, в різноманітних напрямках.

На базі даного дослідження було відокремлено три граматичних рівня знань володіння англійською мовою: A1 (Beginner), B1 (Intermediate) та C1

(Advanced), які базуються на Загальноєвропейських компетенціях володіння іноземною мовою (Common European Framework of Reference for Languages). Основною метою дослідження виступає створення граматичного тесту для оцінення знань студентів. Дані тестові завдання базуються на наступних лінгвістичних корпусах: British National Corpus (BNC) (96,134,547 words), English Web 2020 (enTenTen20) (38,149,437,411 words) та British National Corpus (BNC), tagged by CLAWS (96,052,598 words). Під час дослідження було з'ясовано, що лінгвістичний корпус – це великий об'єм мовленнєвого матеріалу, який зберігається в електронному вигляді. З допомогою лінгвістичної програми конкорданс (Sketch Engine) було виділено приклади використання граматичних структур.

Слід відмітити, що на кожному граматичному рівні знань було зображено частотність використання граматичних тем. Найбільш частотним являється рівень A1 (Beginner).

Отже, ми можемо зробити висновок, що з допомогою даного дослідження, ми можемо швидко оцінити рівень володіння знань студентів, та відокремити граматичні теми, які мають бути поясненні студентам повторно. Частотність використання граматичних конструкцій дає можливість зрозуміти, які саме граматичні теми, являються найбільш використовуваними носіями мови. Згідно результатам дослідження, які опираються на англійську мову в її природньому стані, тобто на знання носіїв мови, ми можемо відокремити теми які мають найнижчий процент застосування, наприклад модальні дієслова минулого часу, в заперечній формі, такі як: cannot have done та could not have done.

Перспективою подальшого дослідження є виявлення частотності використання граматичних структур на кожному рівні володіння англійською мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арнольд, Ирина. *Лексикология современного английского языка*. Высшая школа, 2006.
2. Баранов, Анатолий. *Введение в прикладную лингвистику*. Едиториал УРСС, 2007.
3. Бацевич, Флорій. *Нариси з лінгвістичної прагматики*. ПАІС, 2010.
4. Бобкова, Тетяна. “Проблеми періодизації корпусної лінгвістики у світовому та українському мовознавстві.” *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету*, вип. 28, 2014, сс. 46-52.
5. Возненко, Наталія та Радецька, Світлана. *Термінологія та переклад*. Нова книга, 2010.
6. Войтко, Галина. “Корпусна лінгвістика: історія формування і перспективи розвитку.” *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, вип. 5, 2014, сс. 208-212.
7. Гальперин, Илья. *Текст как объект лингвистического исследования*. Едиториал УРСС, 2005.
8. Гвишиани, Наталья. *Практикум по Корпусной Лингвистике*. Высшая Школа, 2009.
9. Голощук, Світлана. *Історичні передумови розвитку корпусної лінгвістики*. Національний університет «Львівська Політехніка», 2017.
10. Грудева, Елена. *Корпусная лингвистика*. Флинта, 2012.
11. Данилюк, Ілля. “Корпус текстів для вивчення граматичної службовості.” *Лінгвістичні студії*, вип. 26, 2013, сс. 224-229.
12. Дарчук, Наталія. “Дослідницький корпус української мови: основні засади і перспективи”. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, вип. 21, 2010, сс. 45-49.
13. — — —. *Комп’ютерна лінгвістика*. ВПЦ “Київський університет”, 2008.

14. Демська-Кульчицька, Оріся. *Основи Національного Корпусу Української Мови*. Інститут української мови Національної академії наук України, 2005.
15. — — —. “Що таке корпус текстів?” *Культура слова*, вип. 64, 2004, сс. 35-38.
16. — — —. “Базові поняття корпусної лінгвістики.” *Українська мова*, вип. 1, 2003, сс.42-47.
17. — — —. “Репрезентативність як ознака текстового корпусу.” *Українська мова*, вип. 3, 2005, сс.100-107.
18. — — —. “Один з аспектів морфологічної анотації (до проблеми побудови тега).” *Українська мова*, вип. 1, 2004, сс. 26-38.
19. Дерба, Світлана. *Словник з української термінології прикладної (комп'ютерної) лінгвістики*. [Б. в.], 2007.
20. Дідук-Ступ'як, Галина. “Лінгводидактичні можливості корпусної лінгвістики.” *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка*, вип. 1, 2010, сс. 105-109.
21. Добрушина, Нина и Левинзон, Анна. “Информационные технологии в гуманитарном образовании.” *Вопросы образования*, вип. 4, 2006, сс. 11-30.
22. Дубравська, Дося. “Внесок корпусної лінгвістики в сучасну лексикографію.” *Наукові записки*, вип. 27, 2012, сс. 13-16.
23. Жуковська, Вікторія. *Вступ до Корпусної Лінгвістики*. Видавництво ЖДУ ім. Франка, 2013.
24. — — —. *Історія становлення корпусної лінгвістики. Дослідження актуальних проблем української філології і лінгводидактики*. Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2012.
25. — — —. *Корпусна Лінгвістика: Історія Становлення та Сучасний Стан*. Видавництво ЖДУ ім. Франка, 2015.
26. — — —. *Основи теорії та практики стилістики англійської мови*. Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2010.
27. Загнітко, Анатолій. *Сучасні лінгвістичні теорії*. Південний схід, 2007.

28. Захаров, Виктор. *Информационно-поисковые системы*. СПбГУ, 2005.
29. Зубов, Андрей. *Информационные технологии в лингвистике*. Академия, 2004.
30. Карпіловська, Євгенія. *Вступ до прикладної лінгвістики: комп'ютерна лінгвістика*, «Юго-Восток, Лтд», 2006.
31. Карпова, Ольга. *Английская лексикография*. Академия, 2010.
32. Коваль, Сергей. *Лингвистические проблемы компьютерной морфологии*. Издательство Санкт-Петербургского университета, 2005.
33. Копотев, Михаил. *Введение в корпусную лингвистику*. Animedia Company, 2014.
34. Кошка, Наталия. “Огляд розвитку та стану корпусної лінгвістики в історичному аспекті.” *Наукові записки*, вип.11, 2009, сс. 247-252.
35. Левченко, Олена. *Дані текстових корпусів у лінгвістичних дослідженнях*. Видавництво Львівської політехніки, 2015.
36. Лендау, Сидні. *Словники: мистецтво та ремесло лексикографії*. Переклад О. Кочерга К. І. С., 2012.
37. Лук'янець, Галина. “Основні напрямки сучасних корпусних досліджень мови та перспективи їх подальшого розвитку.” *Національний університет харчових технологій*, вип. 44, 2012, сс. 127-128.
38. Марчук, Юрий. *Основы компьютерной лингвистики*. МПУ, 2000.
39. Мацюк, Галина. *Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики*. ЛНУ імені Івана Франка, 2009.
40. Міщенко, Алла. *Лінгвістика фахових мов та сучасна модель науковотехнічного перекладу*. Нова книга, 2013.
41. Монахова, Тетяна. “Застосування прийомів корпусної лінгвістики в лексикографії.” *Наукові праці*, том 98, вип.85, 2009, сс. 55-60.
42. Мордовин, Алексей. “К вопросу о жанровой полноценности современных неспециализированных корпусов текстов.” *Вестник ИГЛУ*, вып. 2, 2009, сс. 48-52.

43. Огуй, Олександр. “Методологічна основа гуманітарних досліджень (типи систем та їх розгляд у ретроспекції). Пошуки методологічної та методичної основи для нової філології.” *Науковий вісник Чернівці*, вип. 2-3, 2005, сс. 145-152.

44. Олексенко, Володимир. *Соціолінгвістика*. ХДУ, 2011.

45. Остапович, Олег. “Корпусний аналіз текстових електронних масивів у вивченні фразеології іноземних мов. Методологічні принципи, практична аплікація, межі й застереження.” *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*, вип. 5, 2008, сс. 391-399.

46. Пампурак, Анжела. «Застосування учнівських корпусів текстів при навчанні лексики іноземної мови.» *Студентські наукові записки*, вип. 5, 2012, сс. 144-146.

47. Перебийніс, Валентина та Сорокін, Володимир. *Традиційна та комп'ютерна лексикографія*. Вид. центр КНЛУ, 2009.

48. Плунгян, Владимир. “Корпус как инструмент и как идеология: о некоторых уроках современной корпусной лингвистики.” *Русский язык в научном освещении*, вып. 16, 2008, сс. 7-20.

49. Прошина, Зоя. *Теория перевода*. Издательство ДВФУ, 2008.

50. Селіванова, Олена. *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*. Довкілля-К, 2008.

51. Таценко, Наталія. “Корпусна лінгвістика як методологія сучасних філологічних наукових розвідок.” *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*, вип. 23, 2016, сс. 281-286.

52. Французова, Катерина. Корпоративний лексикон у спеціальних текстах корпоративної тематики: перекладознавчий аспект. *Вісник Луганського нац. унту ім. Т. Шевченка*, вип. 16, 2011, сс. 96-101.

53. Хроленко, Александр и Денисов Александр. *Современные информационные технологии для гуманитария*. Флинта, 2007.

54. Шаламова Наталья и Фильченко Андрей. *Корпусная лингвистика и её использование в профильно-ориентированном преподавании иностранных языков*. ТПУ, 2004.
55. Шведова, Марія та Січінава, Дмитро. «Корпусна лінгвістика та лексико-граматична типологія.» *Українське мовознавство*, вип. 43, 2013, сс. 95-103.
56. Широков, Володимир, Бугаков, Олег, Грязнухіна, Тетяна та ін. *Корпусна лінгвістика*. Довіра, 2005.
57. – – –. *Корпусна та когнітивна лінгвістика*. Український мовно-інформаційний фонд НАН України, 2018.
58. – – –. *Комп'ютерна Лексикографія*. Наукова думка, 2011.
59. Щипицина, Людмила. *Информационные технологии в лингвистике*. Флинта, 2013.
60. Bassnett, Susan. *Translation Studies*. Routledge, 1996.
61. Bennett, Gena. *Using Corpora in the Language Learning Classroom: Corpus Linguistics for Teachers*. University of Michigan Press, 2010.
62. Collins, Luke. *Corpus Linguistics for Online Communication*. Routledge, 2019.
63. Davison, Jon and Dowson, Jane. *Learning to Teach English in the Secondary School*. Routledge, 2009.
64. Gee, James Paul and Handford, Michael. *The Routledge handbook of discourse analysis*. Routledge, 2011.
65. Harmer, Jeremy. *How to Teach English*. Pearson Education, 2007.
66. Kennedy, Graeme. *An Introduction to Corpus Linguistics*. Routledge, 2014.
67. Kotani, Katsunori. "Design of a Learner Corpus for Listening and Speaking Performance". *Pacific Asia Conference on Language*, vol. 29, 2015, pp. 351-358.
68. Lombardo, Linda. *Using corpora to learn about language and discourse*. Peter Lang, 2009.
69. Maxom, Michelle. *Teaching English as a Foreigner Language*. John Wiley & Sons, 2009.

70. Meyer, Stephen. *English Corpus Linguistics*. Cambridge University Press, 2002.
71. McEnery, Anthony and Hardie, Andrew. *Corpus Linguistics: Method, Theory and Practice*. Cambridge University Press, 2012.
72. Nesselhauf, Nadja. *Collocations in a Learner Corpus*. John Benjamins Publishing Company, 2005.
73. Renandya, Willy A. and Widodo, Handoyo, Puji. *English Language Teaching Today: Linking Theory and Practice*. Springer, 2016.
74. Romer, Ute and Schulze, Rainer. *Exploring the Lexis-Grammar Interface*. John Benjamins Publishing Company, 2009.
75. Scrivener, Jem. *Learning Teaching: the Essential Guide to English Language Teaching*. Macmillan Education, 2011.

Summary

Olena Mishchenko. Corpus-linguistic approach in learning English grammar. – Mykolaiv, 2022.

The paper is devoted to the corpus-linguistic approach in learning English grammar. The research aim is the theoretical substantiation of the knowledge levels of the English language and the practical development of a grammar test, taking into account the frequency of multi-level grammatical structures. According to the aim, the tasks of the current master research are the following: to consider the methodology of corpus linguistics in learning English as a foreign language, describe the main approaches to the development of English language grammar, concept of “corpus”, and its main functions, develop a test to determine the knowledge level of English language grammar. Scientific novelty is to show the frequency of using of English grammatical structures in English-language corpora and the development of a multi-level grammar test to determine the level of English proficiency using Sketch Engine concordance.

According to the results of practical research, it was found that corpus linguistics is a science that a main goal is to create linguistic corpora equipped with specific parameters. The corpus is a large volume of texts, which is stored in electronic form and makes it possible to use specific parameters to find the necessary data.

According to Common European Framework of Reference for Language three levels of knowledge A1 (Beginner), B1 (Intermediate) and C1 (Advanced) were identified.

It was found that each grammatical level of knowledge has mandatory grammatical structures for learning. It should be noted that the frequency of using grammatical topics was depicted at each grammatical level of knowledge. The most frequent structures belong to the simplest level of knowledge. A grammar test to determine student knowledge was based on the frequency results.

Key words: corpus; corpora; concordance; teaching grammar; grammatical structure; Common European Framework of Reference for Language.